ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ՊՈԼՍՈՅ համար, տարեկան [illegible] դրշ. Վեցամսեայ 25 դրշ. Եռամսեայ 20 դրշ. — ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ համար, տարեկան 90 դրշ. Վեցամսեայ 45 դրշ. Եռամսեայ 25 դրշ. — ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ համար, Տարեկան 25 ֆր. Վեցամսեայ 13 ֆր.։
ԿԱՆԽԻԿ ՎՃԱՐՈՂԸ ՄԻԱՅՆ ԲԱԺԱՆՈՐԴ Է
ՁԵՌՔԷ 10 ՓԱՐԱ

ԾԱՂԻԿ
ՕՐԱԳԻՐ

«زاغيك» ارمنيجه يومى وسياسى غزته در
ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ. Ղալաթա, Քուրշունլու խան, թիւ 7
ՍԱՀԱԿԵԱՆ ՏԻԳՐԱՆ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ուղղուած ամէն թղթակցութիւն պէտք է հակիրճ գրուած ըլլայ։
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ուղղուած ամէն գրութիւն ետ չի տրուիր։

Bureaux de la rédaction du Journal Arménien DZAGHIK
Galata, Kourchounlou han, N. 7 Cons/ple.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԿԸ ՍԿՍԻՆ
ԱՄԷՆ ԱՄՍՈՅ 1ԻՆ, 10ԻՆ ԵՒ 20ԻՆ

ԺԶ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 533
«ԾԱՂԻԿ» ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ԻՐԻԿՈՒՆ
14 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1902 ՇԱԲԱԹ

ԱՄՈՒՍՆԱԼՈՒԾՈՒԹԻՒՆԸ

Justice et non pas charité.
Emile ZOLA

Զօլայի՝ այն հսկայ իմաստասէրին այս խօսքը՝ «Արդարութիւն եւ ո՛չ թէ բարեսիրութիւն»՝ խտացումն է շատ ընդարձակ ու շատ առողջ սկզբունքի մը։ Սկզբունք մը՝ իր ամբողջութեանը մէջ հիանալի՝ որ առանցքը պէտք էր ըլլար մարդկութեան կեանքը կազմող իրադարձութիւններուն եւ որ սակայն այսօր, աշխարհի այսօրուան վիճակին մէջ, տակաւին ամէնէն նուազ նկատի առնուածն է դժբաղդաբար։ Վկայ՝ . . . ամբողջ աշխարհքը պիտի ըսէի, եթէ հոս հոն, քանի մը մասնաւոր կէտերու մէջ իր հիմը դրած եւ արդէն իսկ իրականացուած չըլլար Արդարութիւնը՝ Բարեսիրութեան եւ Գթութեան նախամեծար համարելու այդ հոյակապ սկզբունքը, որ ճշմարիտ ու ամէնէն առո՛ղջ բարոյականին մարմնացումն է։ Բարոյական մը որ հիմնուած է Գթասիրութեան կամ Բարեսիրութեան վրայ, անոյժ եղած է միշտ, եւ Քրիստոս որ Բարեսիրութիւն քարոզած է, այն պարզ պատճառին համար է որ, մարդկութիւնը այդ մարդացած Աստուծոյն օրով, չափէն աւելի ճղճիմ տղայութեան մը մէջ կը գտնուէր տակաւին կարենալ համակերպելու համար Արդարութեան վրայ հաստատուած խրատներու։ Բայց այսօր, այսօր որ տասնըինը դարեր սահած են մարդկութեան՝ գլխուն վրայէն, այսօր ուր տասնըինը անհաղին դարեր մաշեցուցած են մարդկութեան կոշտ կողմերը, եւ այսօր ուր տասնըինը դարեր առիթը տուած են որ Մարդկութիւնը, այն զանգուածային գոյութիւնը ստոյի, մաքրուի, նրբանայ եւ, փորձառութեան ոյժովը, զօրանայ իր բարոյականին մէջ, այսօր պէ՛տք էր որ Զօլա մը՝ ուրիշ գերագոյն Մարդ մը՝ միեւնոյն յայտարարութիւնը չընէր, Բարեսիրութիւն ու Գթութիւն չքարոզէր միայն, այլ Արդարութիւն քարոզէր ամէն բանէ աւելի եւ ամէն բանէ առաջ, քարոզէր՝

—Justice et non pas charité.

* * *

Հիմա բնականաբար չպիտի ուզէինք առաջարկել որ այս սկզբունքը մուտք գտնէ մեր եւ մանաւանդ մեր Պատրիարքարանական, վարչական, եկեղեցական, կրթական, մատակարարական գործերուն մէջ, երբե՛ք։ Հիմա մենք գո՛հ պիտի ըլլայինք որ գէթ եթէ Քրիստոսի Բարեսիրութեան ու Գթութեան սկզբունքը սոսկ, պէտք եղածին պէս գործադրուէր Հայերուս կողմէ։ Սակայն, սա լքուած կիներու արտակարգօրէն սրտակեղեք խնդրին հանդէպ Պոլսոյ Հայ մամուլին կողմէ եղած այլազան դիտողութիւնները առիթը տուին որ հեռուէն, խոստմնաբար ջանանք ըղձացնել թէ միայն Գթութեան վրայ հաստատուած գործ մը չի կրնար ամէն կերպով գոհացուցիչ ըլլալ, թէ Արդարութիւնն ալ պէտք է նկատի առնել։ Ու այս բանը ընել ուզեցինք անոր համար որ, ամուսնալուծութեան եւ ամուսնալուծական օրէնքի մը հաստատման նկատմամբ այսօր Թուրքիոյ Հայերու մեծամասնութեան կողմէ յայտնուած փափաքները արդէն ցոյց կու տան թէ, գոնէ այս մասին, գոնէ այս խնդրին մէջ, կարելի է ալ քարոզել Զօլայի հրաշալի սկզբունքը՝

—Justice et non pas charité.

Տարիներէ ի վեր գոյութիւն ունեցող լքուած կիներու եւ ամուսնական դժբաղդութիւններու խնդիրը վերջին ժամանակներս եղած լրագրական նոր հրատարակութիւններու եւ մանաւանդ անցեալ օր Մուշի առաջնորդական տեղապահ Խորէն վարդապետի միջոցաւ «Բիւզանդիոն»ի մէջ հրատարակուած լքուած կիներու վերջնագիր-նամակին շնորհիւ, դարձեալ ոգեւոր իրաբանցումի (?) մը առարկայ դարձաւ։

Ու ամէն ոք դարման մը խորհիլ սկսած է, թէեւ, քիչ մը խորապէս դիտող բոլոր անձերը համոզուած են թէ այդ դարմանը մէ՛կ հատ մըն է միայն, այսինքն հաստատումը օրէնքի մը որ ամուսնական կեանքին մէջ ի յայտ եկող բոլոր կնճռոտութիւններուն եւ հետեւաբար նաեւ լքուած կիներու խնդրին լուծումը պարունակէ իր մէջ։

«Ամէն ոք դարման մը խորհիլ սկսած է» ըսինք ու սխալ մը չըրինք այդպէս ըսելով։ Որովհետեւ, այն միանձնական աւանդասիրութիւնը որ լեցուցած է կարգ մը անձերու եւ լրագրողներու գլուխները, ու թոյլ չի տար որ անոնք ալ համամիտ գտնուին այս բացայայտութեան, որ ապացուցելու պէտք չունի, այդ աւանդասիրութիւնը եւ անոր ղօղանջները (?) այսօր կարեւորութիւն մը չունին ալ բա՛ցարձակապէս։ «Սուրհանդակ», երէկ, իր՝ Պատրիարքարանէն առած լուրերու բաժնին մէջ, երկարօրէն խօսելով Խորէն Վ. Պէհրիկեանի կողմէ Մուշի լքուած կիներու մասին Պատրիարքարան ղրկուած նամակին վրայ, այդ առթիւ երկար բարակ դիտողութիւններ մը կ'ընէր, թելադրութիւններ կ'ընէր Պատրիարքարանին, կը հարցնէր թէ «Հայ Եկեղեցւոյ մէջ օրէնք կա՞յ որ զոր օրինակ ձախողութեան մէջ գտնուողներն իրենց ընտանիքին եթէ չկրնան օգնել, կիներնին ուրիշի մը հետ պսակելու արտօնութիւն տրուի», կ'ըսէր թէ «լքեալ կիները ամուսնացնելու խորհուրդը դիւրաւ գլուխ ելլելիք բան չէ» եւ այլն, եւ այլն։ Բայց ատոնք դարձուած, դարձդարձուած, փրնտռուած ու բիւր տանջանքներով գտնուած եւ դժբաղդաբար բան մը չըսող խօսքեր են, որոնք երբեք իրենց ազդեցութիւնը պիտի չունենան մեծ ու կենսական պահանջքին, ամուսնալուծական օրէնքի մը պահանջման խնդրին յաջողութեան վրայ։

Խնդիրը իր ընդհանուր սահմաններուն մէջ պէտք է նկատի առնել ու,—ահաւասի՛կ Զօլայի սկզբունքը,—պէտք է մէկդի նետել բարեսիրութիւնը եւ գթութիւնը. այս ամուսնալուծական հարցին մէջ, մեզի համա՛ր ալ, Արդարութիւնը պէտք է նկատի առնել։ Թէ՛ ամուսնալուծումը պահանջողները եւ թէ անոնք որոնք անորոշ պատրուակներով եւ ոչ-ուղղակի,—որովհետեւ արեւուն չըստ (?) նայիլ կարելի չէ,—հակառակ կը խօսին ատանկ թորերար (?) սկզբունքի մը հաստատման, այս երկու կողմերն ալ թող գիտնան թէ կը սխալին եթէ միշտ խղճմտութիւնը, մեղքնալը, գութը, բարեսիրութիւնը մէջտեղ դնեն։ Որովհետեւ գութը, խիղճը, բարեսիրութիւնը, մեղքնալը, օրէնքի ու կանոնի ենթակայ բաներ չեն։ Եթէ ամուսնալուծութեան կուսակիցները լքեալ կիներու կամ դժբաղդ ամուսնացեալներու հոգեկան տանջանքները, տառապանքները, ցաւերը, անտանելի կեանքը յիշատակեն շարունակ, անոնց հակառակորդները միեւնոյն կերպով կամ ճարտասանական տարբեր արուեստագիտութեամբ մը մեղքնալիք ցոյց կրնան տալ նաեւ վիճակը միւսներուն, զոր օրինակ լքեալ կիներու ամուսիններուն։ «Սուրհանդակ» ա՛յսպէս ըսած էր երէկ ամուսնալուծման հակառակ խօսելու համար։ «Բիւզանդիոն» ալ խիղճ շարժած էր ամուսնալուծման ի նպաստ խօսելու համար։

Բայց աղէկ չէ՛ ասիկա։

Ասիկա կրնայ խաբել մարդը։

Մենք ուղղակի Արդարութեան զգացումին ու Արդարութեան ըմբռնումին դիմում կ'ընենք։ Ենթադրենք պահ մը, որ այդ Մուշի լքուած կիները մեղքցուելիք չըլլան, կամ, ենթադրենք թէ, այդ կիները մեղքցուելիք վիճակ մը ունենան բայց անոնց հետ մեղքցուելիք ըլլան նաեւ անոնց այրերը. ի՞նչ պէտք է ընել։ Աւասի՛կ անլուծելի հանգոյցի մը վիճակը կ'առնէ խնդիրը ու յաղթական կերպով իր գլուխը ցոյց կու տայ՝ հարցը Արդարութեան տեսակէտէն նկատի առնելու պէտքը։ Լքուած կիներու այդ այրերը թո՛ղ մեղքցուելիք եղած ըլլան, թո՛ղ աղքատ, թո՛ղ թշուառ եղած ըլլան, թո՛ղ խղճալի եղած ըլլան իրենք ալ, ատիկա փաստ մը չէ՛, ո՛չ ալ պատճառաբանութիւն մը։ Արդարութիւնը կը պահանջէ որ կամ իրենց կիները առնեն նստին, սփոփեն զանոնք ու իրենք ալ սփոփուին, կամ եթէ ո՛չ, պէտք է այդ կիները իրենք իրենց գլխուն ճարը նային վայելելու համար կեանքը՝ որ մի միայն բեռ մը չէ՛ մարդուն ուսերուն վրայ դրուած։

Ու այս սկզբունքին վրայ հիմնուած նոր կարգադրութիւն մը պէ՛տք է։ Անիրաւ է «Սուրհանդակ» երբ կը կարծէ թէ նոր կարգադրութեան պէտք չկայ, մինչեւ անգամ այն պարագային՝ երբ ամուսինները յանցաւոր են իրենց կիներուն հանդէպ, որովհետեւ ինչպէս հոգելոյս Մակար Կաթողիկոսը, նոյնպէս արդի Ս. Հայրապետը այս պատճառաւ լքեալ կիներու կ'արտօնեն ամուսնանալ ուրիշի հետ։ Ասիկա խախուտը սիրել է, ասիկա տարտամը սիրել է։ Ինչ որ կը պաշտպանենք մենք որոշն ու հաստատն են։ Ամուսնալուծման հիմնաւոր կանոն մը պէտք է, որուն համեմատ գործելու ստիպուած ըլլան Կաթողիկոսներն ալ, Պատրիարքներն ալ, կանոն մը՝ որ միա՛յ, անէ՛, դադրի այսօրուան քմահաճ վիճակը ունենալէ։

Պէ՛տք է հասկնան վերջապէս, ինչ որ ըսել կ'ուզենք։

Բայց ատանկ տրամաբանողները եթէ չհասկնան ալ կարեւորութիւն չունին այլ եւս։ Աշխարհի պատմութեան մէջ միշտ, եւ մարդկութեան քաղաքակրթութեան ամէն աստիճաններուն մէջ գոյութիւն ունեցած են ծուռ տրամաբանողները. բաւական է որ անոնք աննշան ըլլալու չափ փոքր թիւ մը միայն կազմեն, ինչպէս են այսօր մեր մէջ ամուսնալուծութեան օրինաւորապէս հաստատման հակառակորդները։

Մենք ասկից ոչ շատ առաջ, ապահարզանի օրէնքի մը տարտամ մէկ ծրագիրը գծեցինք նոյն այս էջերուն մէջ եւ այն առթիւ յայտնեցինք թէ, կատարեալ բան մը րրած ըլլալու յաւակնութենէն բոլորովին հեռու, կը կարծենք որ օգտակար կրնան ըլլալ մեր դիտողութիւնները եթէ գերագոյն կրօնական իշխանութեան կողմէ եւ ամուսնալուծութեան հարցովը զբաղողներէն նկատողութեան առնուին։

Այդ կարգի օրէնք մը պիտի ըլլար փրկիչը մեր արդի ընտանեկան—ամուսնական քայքայուն կեանքին, եւ այս մասին աւելորդ է այլեւս պնդել որովհետեւ օրըստօրէական նորանոր դէպքեր հետզհետէ աւելի զգալի պիտի դարձնեն անոր պէտքը։ Միայն թէ պէտք չէ՛ երբեք մոռնալ Զօլայի խրատը եւ սկզբունքը, մեզի համար, ամուսնալուծական խնդիրը ուսումնասիրուած ատեն. պէտք չէ մոռնալ ամէնէն առաջ Արդարութեան պէտքը, զգացումին ու յուզմունքին գերի չըլլալու համար. մեր մէջ, ամուսնալուծական էական հարցին նկատառման ատեն, պէտք է յիշել միշտ թէ ուղիղ գործելու լաւագոյն ճամբան է՝

—Justice et non pas charité. Արդարութիւն եւ ոչ թէ Բարեսիրութիւն։

ԲԱՐՍԵՂ ՇԱՀՊԱԶ

ԿԵԱՆՔԻ ԿԱՆՈՆԸ

Շուէտի «Աֆթոնպլատէթ» լրագիրը շատ մը գիտնականներու հարցուց թէ իրենց կարծիքով ո՛րն է կենցաղավարութեան լաւագոյն կանոնը։ Պիէօրնսթիէրնէ Պիէօրնսըն պատասխանեց. «1.—Մաքրութիւն։ 2.—Մինչեւ չափահասութիւն՝ սեռային յարաբերութենէ հեռու»։ Ֆրիտիոֆ՝ «Ժամանակը գործածեցէք»։ Ֆրից Թաուլով՝ «Աշխատութիւնը լաւագոյն դարմանն է օգտակար մտածումներու դէմ»։

ԿԵԱՆՔԸ ՔԱՂԱՔԻ ՄԷՋ

ՀԻՒՄՊԷՌ ՔՐՕՒՖՈՐՏ ԽԱՐԴԱԽՈՒԹԻՒՆԸ

Ձերբակալման առաջին տպաւորութիւնը Բարիզի մէջ.—Տեսակցութիւն մը Ռոմէն տ'Օրինեաքի հետ.—Սպանիոյ թագաւորին թագադրութեան առեն.—Դատական իշխանութեան ձեռք առած միջոցները.—Ի՞նչ կ'ըսեն Թէրէզ եւ Ռոմէն.—Պատիժին չափը.—Դաշտեճներ (?) ե եւան խանելու սպառնալիքներ.—Մատրիտէն հաղորդուածներ.—Ի՞նչ կ'ըսեն Բարիզի թերթերը.—Ֆրանսական դատական իշխանութիւնը.—25,000 Ֆրանքի պարգեւ եւ Լըմէռսիէ դատաւորը։
(ԲԱՐԻԶԻ ՄԵՐ ԹՂԹԱԿՑԷՆ)

21 Դեկտ. ԲԱՐԻԶ

Բարիզեան բոլոր թերթերը այս միջոցին Հիւմպէռ Քրօւֆորտի խնդրովը զբաղած են։ Մասնաւորաբար Մաթէն, որ անցեալ գարնան առաջին անգամ ըլլալով երեւան հանեց այս նշանաւոր խարդախութեան գործը, այսօր, նոյն այդ խարդախութեան հեղինակներուն ձերբակալման առթիւ ամբողջ տասնըչորս սիւնակներ կը նուիրէ անոր։ Շատ մը թերթեր նորէն կը հրատարակեն Հիւմպէռ Քրօւֆորտներու պատկերը, իսկ ամբողջակայարանէն (?) լուրեր հաղորդելու մասին նորէն Մաթէն է որ այս անգամ յաղթանակը կը տանի միւս թերթերուն վրայ։ Մաթէնի Մատրիտի պատահական թղթակիցը՝ Ռոմէն տ'Օրինեաքի հետ տեսակցութիւն մը ունեցած է դեկտ. 20ի երեկոյին, յորում այս վերջինը կատարեալ անորոշութեան մը մէջ պարզած է իր փախուստէն մինչեւ այսօր ունեցած կեանքին բոլոր մանրամասնութիւնները։ Նոյն իսկ ոստիկանութիւնը մեծապէս զարմացած է Ռոմէն տ'Օրինեաքի պարզաբանութեան վրայ։ Մաթէնի ներկայացուցիչին հետ իր ունեցած տեսակցութեան միջոցին, Ռոմէն տ'Օրինեաք հեգնութեամբ խօսած է թերթերու հրատարակածներուն վրայօք, որոնց նայելով աշխարհի չորս անկիւնները հրահանգներ ղրկուած էին Հիւմպէռները փնտռելու համար։ Խարդախութեան հեղինակներուն այս ներկայացուցիչը ըսած է թէ ամբողջ ընտանիքը Բարիզէն մեկնած է մայիս 7ին, թէ տ'Օրսէյի կայարանէն ուղղակի Մատրիտ գացող ճամբորդներով, եւ անանկ ատեն մը՝ ուր Սպանիոյ երիտասարդ թագաւորին հանդէսներուն առթիւ ահագին բազմութիւն մը կը խուժէր դէպի սպանիական մայրաքաղաքը եւ տարակոյս չկայ որ այս ընդհանուր խուժումին մէջ Հիւմպէռներու ընտանիքի ներկայութիւնը աչքի չէր զարներ։ Ռոմէն տ'Օրինեաքի կարծիքով այդ ատենները Հիւմպէռներու յաջողած կենդանագիրներն ալ չէին գտնուեր ոստիկանութեան ձեռքը։ Ռոմէն որ շատ լաւ սպաներէն կը խօսի, առաջին անգամ ամսական վարձուն բէզէթայի երկու սենեակ կը վարձէ եւ ինքը կը կատարէ իրենց անհրաժեշտ բոլոր գնումները, մինչդեռ կիները, մանաւանդ Էվ, իրենց հասակին արտակարգ բարձրութեանը պատճառաւ միշտ տանը մէջ պահուած մնալու դատապարտուած էին։

Հիւմպէռ ընտանիքները, ինչպէս վերի թուականէն ալ կարելի տեսնել, Մատրիտի մէջ ներկայ էին արդէն՝ Ալֆոնսօ թագաւորին թագադրութեան հանդէսներուն, յորում թափօրին անցնելու փողոցին վրայ նայող պատուհան մըն ալ վարձեցին՝ հանդէսը դիտելու համար։ Յուլիս 4ին աւելի մեծ բնակարան մը վարձեցին Հիւմպէռները՝ Ֆէրրազ փողոցին մէջ եւ այս առթիւ ընտանիքին բոլոր անդամները սպաներէն հնչող կեղծ անուններ առին։ Ֆրէտէրիք Հիւմպէռ ինքզինքը կը ներկայացնէր իբր ամուսինը իր աղջկան Էվին, մինչդեռ իր քոյրն կինը իբր իր զոքանչը։ Այսօր ուր ձերբակալումը արդէն տեղի ունեցած է, բոլոր Հիւմպէռները միասին կը յայտարարեն թէ իրենք զոհն են իրենց թշնամիներուն որոնք զիրենք կողոպտած են եւ կը փութան նաեւ աւելցնելու թէ իրենք շուտով, փառաւոր կերպով պիտի ապացուցանեն իրենց անմեղութիւնը։

Հիւմպէռներու ձերբակալման լուրին Բարիզ հասնելուն, մանաւանդ դատական նախարարութեան պաշտօնատան մէջ մեծ ոգեւորութիւն եւ ուրախութիւն կը տիրէր։ Դատական նախարար Վալէ ձերբակալման լուրին տեղեակ ըլլալուն առթիւ, յայտարարած է թէ ուրախ է որ վերջապէս կրցած է իր ունեցած բարի կամեցողութիւնը ապացուցանել։ Բազմաթիւ գաղտնի ոստիկաններ արդէն երեկ իրիկուն այս տեղէն մեկնեցան Մատրիտ, Հիւմպէռներու կեանքին վրայօք նոր մանրամասնութիւններ քաղելու համար։

Երէկ կէս օրէն վերջ Ռուէնի մէջ ձերբակալուեցաւ Բառէյա, որ ատեն մը Հիւմպէռներու վստահութիւնը վայելող անձ մը եղած է, եւ կասկածի ներքեւ կը գտնուի որ Հիւմպէռ ընտանիքին փախուստէն ի վեր, այդ ընտանիքին հետ գաղտնի յարաբերութեան մէջ գտնուի։ Բառէյա տիկին Հիւմպէռի ազգականներէն մէկն է, ասկից գրեթէ ամիս մը առաջ, Ռուէն գացած է, երբ Ֆրանսական իշխանութիւնը գրեթէ կը փակէր իր հետազօտութիւնները՝ Հիւմպէռները երեւան հանելու մասին։ Բառէյայի ձերբակալման հրամանը հեռաձայնի միջոցաւ հաղորդուեցաւ Ռուէնի հարցաքննիչ դատաւորին, այսինքն այն անձին՝ որուն արդէն յանձնուած է Անտրիէօ Պուլէնի խնդրոյն ուսումնասիրութիւնը։ Արդէն մէկ քանի շաբաթներ առաջ տրուած էր ձերբակալման հրամանագիր մը Բառէյայի մասին, եթէ այս վերջինը փախչելու ո եւ է փորձ ընէր։ Բառէյայի մինչեւ այսօր չձերբակալուիլը Բարիզի օրէնսգիտական շրջանակներու մէջ արդէն կարգ մը դիտողութեանց տեղի տուած էր, որովհետեւ Բառէյա ամէն կերպով կասկածներու տակ կը գտնուէր, Հիւմպէռները՝ ոստիկանական ամէն ձեռնարկութեան մասին լուսաբանելու եւ անոնց գտնուած տեղը գաղտնի պահելու մէջ։

Բառէյայի քով տետրակ մը գտնուած է, որուն մէջ նշանակուած են պահանջատէրերու անունները՝ իրենց պահանջքի գումարներով։ Բառէյա կը յայտարարէ թէ ինքը անմեղ է։ Շատ յուսահատ վիճակ մը կը ներկայացնէ իր գտնուած բանտին մէջ, սակայն կ'ըսեն թէ ախորժակը տեղն է։ Ռուէնի մէջ գտնուած Բառէյայի տունը գիշեր ցորեկ շրջապատուած էր ոստիկաններու կողմէ։ Բառէյա շատ խելացի է ու միեւնոյն ատեն արագ մտածող, այնպէս որ կը կարծուի թէ հարցաքննիչ ատեններն մեծ դժուարութիւններ պիտի պատճառէ։

Կը հաղորդուի թէ՝ Ֆրէտէրիք Հիւմպէռ բանտին մէջ անձնի մը ուզած է, սակայն, բանտի վարչութեան կողմէ մերժուած է այդ փափաքին գոհացում տալ։

Որքան որ Բարիզի ամբողջ բնակչութիւնը համոզուած է Հիւմպէռներու սարքած ահագին խարդախութեան, սակայն բարիզեան թերթերու այս ընկերութեան անդամներուն հետ տեսակցութիւնները մեծ հետաքրքրութեամբ կը կարդացուին։ Հիւմպէռներու ամէնքն ալ կը յայտարարեն տեսակցութեանց միջոցին իրենց անմեղ ըլլալը։

Ֆիկառօի եւ Մաթէնի Մատրիտի թղթակիցները տեսակցութիւններ ունեցան տիկին Հիւմպէռի եւ Ռոմէն տ'Օրինեաքի հետ։ Այս երկուքն ալ կը բողոքեն իրենց պահանջատէրերուն դէմ, ի մասնաւորի Քաթթանիի, ըսելով թէ անոնք ամէնքն ալ իրենցմէ վաշխառուական տոկոսներ առած են եւ պատճառ եղած իրենց կործանումին, միեւնոյն ատեն ձեռնարկելով նաեւ մամուլի միջոցաւ իրենց դէմ հալածանքին. թէ՛ տիկին Հիւմպէռ եւ թէ Ռոմէն տ'Օրինեաք յայտարարած են թէ՝ իրենց խնդրոյն առաջին քննութեան բովէն անցնելէն ետքը, իրենց ազատ կամքով Ֆրանսա պիտի վերադառնան եւ թէ իրենք փախած են անոր համար որ առօրեայ ազատին (?) հարցաքննական բանտարկութենէ մը։ Տիկին Հիւմպէռ վկայած է նաեւ հանգուցեալ դատական նախարար Հիւմպէռի պատուաւորութեան մասին։

Տիկին Հիւմպէռ ըսած է նաեւ թէ՝ աղջիկը Եւան պիտի ձգէ իր կեսրոջը քով, որովհետեւ անոր անմեղութիւնը անմիջապէս կարելի է հաստատել, եւ այդ առթիւ զայն ազատ արձակել։ Մասնաւոր կերպով ստացուած տեղեկութիւններ ալ կը հաստատեն այս կէտին ճիշդ ըլլալը։ Նմանապէս գրեթէ հաստատուած է այսօր թէ՝ այրի Տիկին Հիւմպէռ, մայրը Ֆրէտէրիք Հիւմպէռի եւ Տիկին Էմիլ տ'Օրինեաք, երկուքն ալ Բարիզ մնացած էին, եւ թէ իրենց ծանօթ էր փախող Հիւմպէռներուն գտնուած տեղը եւ անոնց հետ կը թղթակցէին։ Դատական նախարարութիւնը սակայն չէ կրցած որոշել թէ հա՞րկ է օրինական խիստ միջոցներ ձեռք առնել վերոյիշեալ կանանց դէմ։ Միայն Բառէյան է որ այսօր մեղսակից ճանչցուած է Հիւմպէռներուն։ Բառէյայի տան մէջ կատարուած խուզարկութիւնները շատ շօշափելի արդիւնք մը չէին տուած, որովհետեւ Բառէյա ամբողջ հօթը ամիսներ ժամանակ ունեցած է հեռացնելու բոլոր այն բաները որոնք կրնային իր խիստ դատապարտութիւնը ըլլալ։ Տարբեր աղբիւրէ ստացուած լուրեր ալ կը շրջին Բարիզի մէջ թէ՝ կարեւոր թուղթեր գտնուած են Բառէյայի տան մէջ։ Բառէյա նոյն իսկ այս առտու Բարիզ մեկնեցաւ։ Ընդհանուր կերպով այստեղ սա համոզումը կայ թէ՝ Հիւմպէռներու ֆրանսական իշխանութեանց յանձնումը շուտով եւ առանց դժուարութեան տեղի պիտի ունենայ։

Մաթէնի ներկայացուցիչներէն մէկը տեսակցութիւն մը ունեցած է դատական նախարար Վալէի հետ։ Այս վերջինը իր տարապայման ուրախութիւնը յայտնած է տեղի ունեցած ձերբակալման մասին եւ կ'ապահովցնէ թէ ինքը ամէն բան րրած է կատարուած խուզարկութիւնները արդիւնքի մը հասցնելու համար։ Հիւմպէռներու ձերբակալման հրամանագիրը եւրոպական բոլոր լեզուներուն ալ թարգմանուած էր։

Անգամ մը որ Հիւմպէռներու ձերբակալումը աշխարհիս իրողութեանց կարգը անցած է, բնականօրէն ամէն ոք սկսած է հարցնել թէ ինչ պիտի ըլլայ անոնց պատիժը։ Ֆրանսական երկրին օրէնքներուն կատարելապէս իրազեկ անձեր կը յայտարարեն թէ Հիւմպէռները իրենց ձերբակալմամբ շատ մեծ բան չէ որ կորուստի կ'ենթարկին, որովհետեւ, իրենց ամէնէն մեծ յանցանքներուն այսինքն՝ կեղծարարութեանց եւ անոնց՝ իրենց կողմէ գործածուելուն վրայէն այնքան ժամանակ անցած է, որ օրէնքի արգելադրութեանց համաձայն պէտք է ալ անոնց ժամանակը անցած նկատել, զանոնք պատիժ մը ենթարկելու տեսակէտով։ Խարդախութեանց համար Հիւմպէռները շատ շատ երեք տարուան կարելի է դատապարտել։

Տիկին Հիւմպէռ իր ձերբակալման առթիւ կը սպառնայ շատ մը յայտնութիւններ ընել, որոնց հետեւանքով բարձրաստիճան հանրապետական պաշտօնեաներ մեծ պատասխանատուութեանց տակ պիտի իյնան։ Այս սպառնալիքներուն սակայն շատ կարեւորութիւն չի տրուիր այստեղ, որովհետեւ տակաւին հնարք մը կը նկատուի Ֆրանսայի դատական իշխանութիւնը շուարեցնելու եւ ստիպելու որ ետ կենայ իրենց դէմ դատաւորութենէ։ Տիկին Հիւմպէռ Մաթէնի ներկայացուցչին կ'ըսէր թէ բազմաթիւ մար-

դիկ իրենց քուէր կորսնցուցած պէտք է ըլլան։ Իրաւ ալ, Բարիզեան զանազան թերթեր նորանոր մօտալուտ ձերբակալութիւններու լուրը կու տան. Հիւմպէրներու ընտանիքին միւս անդամներն ալ կը սպառնան ծանր յայտնութիւններ ընել, որոնք սոսկում առաջ պիտի բերեն Բարիզի բարձր դասակարգի ընկերային շրջանակներու մէջ։

Հիւմպէրներու Մատրիտի մէջ սպանիական իշխանութեան կողմէ ձերբակալման մասին, հետեւեալ մանրամասնութիւնները կը հասնին Բարիզ։ Ձերբակալումը կատարուեցաւ անստորագիր գրութեան մը շնորհիւ որ ֆրանսական դեսպանին կը յայտնէր խաբեբաներու այս ընտանիքին բնակարանին ուր գտնուած ըլլալը։ Ռոմէն տ'Օրինեաք ձերբակալման ատեն յայտարարած է թէ եթէ իրենք բանտարկուած չըլլային, արդէն ինքնաբերաբար Բարիզ պիտի վերադառնային եւ յարած է թէ՝ կը յուսայ դատարանի առջեւ ապացուցանել իրենց անմեղութիւնը։ Հիւմպէրներու ընտանիքին այր անդամները բանտին մէջ առանձին առանձին խուցեր դրուած են. ամէնքն ալ հանդարտ են. միայն Ֆրէտէրիք Հիւմպէռ լացած է իր գտնուած տեղը։ Տիկին Հիւմպէռի եւ իր աղջկանը առանձին ընդարձակ սենեակ մը տրուած է բանտին մէջ լաւ կերպով կահաւորուած։ Տիկին Հիւմպէռ կը յայտարարէ թէ իրենց ընթացքը քաղաքական գործի մը հանգամանքը ունի, ընթացք մը՝ որ մէկ քանի նախարարներու եւ ուրիշ բարձրաստիճան անձնաւորութիւններու համար շատ ճակատագրային կրնայ ըլլալ։

Հիւմպէռները ամէնքն ալ բանտին մէջ ցոյց տուած են լաւ ախորժակ եւ լաւագոյն ճաշարանէ մը բերել տուած են իրենց կերակուրները եւ կանուխ ալ պառկած. Միայն Ֆրէտէրիք Հիւմպէռ երկար ատեն իր խուցին մէջ պտըտած է եւ նամակներ գրած։ Հիւմպէռներու բնակած տան մէջ խուզարկութիւն կատարուած ատեն, միայն մէկ քանի հազար ֆրանք եւ գոհարեղէններ գտնուած են, սակայն ո՛չ մէկ վաւերական թուղթ որ արժէք ունեցած ըլլայ Հիւմպէռներու խնդրին հետ։ Տիկին Հիւմպէռ ձերբակալուելէն վերջ, երբ հրաժեշտ կ'առնէր իր վիլլային միւս յարկը բնակող ընտանիքին կնոջմէն, կը դրէ զայն համբուրելու համար եւ նոյն միջոցին կը փորձէ գաղտնի կերպով այդ կնոջ տալ 175,000 ֆր.ի արժողութեամբ սպանիական արտաքին «ռանթ»եր։ Տիկին Հիւմպէռի եղբայրը ըսած էր որ ատիկա իրենց ամբողջ հարստութիւնն էր։

Կիրակի օրը, կէս օրէ վերջ Մատրիտի ֆրանսական դեսպանատունը կը ներկայանար այն անձը, որ առանց ստորագրութեան, գրութեամբ մը յայտնած էր, Հիւմպէռներուն ուր տեղ գտնուիլը։ Այդ անձին ձեռագիրը փորձուելէ եւ բաղդատուելէ վերջ ֆրանսական դեսպանը անոր հասցէն առած է։ Այս անձը պահանջած է իր անուան գաղտնի պահուիլը. այս անձն է որ պիտի ստանայ կառավարութեան կողմէ խոստացուած 25,000 ֆր. պարգեւը։

Տիկին Հիւմպէռ եւ իր աղջիկը իրենց ձերբակալման հետեւեալ օրը ներկայ գտնուած են բանտի մատուռին մէջ մատուցուած պատարագին, ուրկէ վերջ Թէրէզ ջղային տագնապ մը ունեցած է որ սակայն շուտով անցած է։ Տիկին Հիւմպէռ շատ գոհ է բանտին մէջ իրենց տրուած հանգստութենէն եւ շատ խօսելու տրամադիր կը թուի ըլլալ, մինչդեռ այրերը, ընդհակառակը, կը մերժեն ընդունիլ ո եւ է թերթի թղթակից։

Բովանդակ Ֆրանսական մամուլը իր ամէնէն ուշադրաւ տեղը տուած է Հիւմպէռներու ձերբակալման լուրին։ Հանրապետական թերթերը իրենց գոհունակութիւնը կը յայտնեն եւ կ'ըսեն թէ ամէնէն ուրախալիթը հոն է որ ա՛լ ազգայնականներէն առնուած է այն զէնքը՝ զոր անոնք անդադար կը գործածէին բոլորովին անխիղճ կերպով մը։ Ամէն անոնք, որոնք կ'ուզէին շահագործել Հիւմպէռներու գործը, մեծ յուսախաբութիւն մը պիտի ունենան։ Ազգայնականներու հայրենեաց ընկերակցութիւնը յօդուած մը կը հրատարակէ, որուն մէջ կը յիշատակուին Կոթիէ երեսփոխանին հարցապնդման ճառը, որով այս վերջինը ասկէց երկու շաբաթ առաջ կ'ըսէր. «Հաստատ համոզումը ունիմ թէ Հիւմպէռներու ձերբակալութիւնը պիտի կատարուի, այն վայրկեանին, երբ նախորդ նախարարապետը այն կարծիքէն ըլլայ թէ եկած է այն ատենը ուր ինքը նորէն կարող է կառավարութեան գլուխը անցնիլ»։ Ազգայնականներու հայրենեաց ընկերակցութեան կողմէ հրատարակուած վերոյիշեալ յօդուածը դիտել կու տայ թէ՝ Հիւմպէռներու ձերբակալումը Վալտէք Ռուսոյի Բարիզ վերադառնալուն հետ տեղի կ'ունենայ։

Ֆրանսական դատական նախարարութեան պաշտօնատան մէջ ամէն բան հանդարտ է,

Ընդհանուր դատախազութիւնը եւ Հիւմպէռեան խնդրին քննութեամբ զբաղող դատաւորները՝ խորհրդակցութեան սենեակը հաւաքուած են։ Կ'ըսուի թէ վաղը պիտի հրատարակուին այն կարգադրութիւնները որոնց համաձայն Հիւմպէռները Բարիզ պիտի վերադարձուին։ Ընդհանուր կերպով կը կարծուի թէ սպանիական ոստիկանութիւնը Հիւմպէռները մինչեւ սահմանագլուխ պիտի բերէ, հոն յանձնելով զանոնք ֆրանսական իշխանութեան։ Այս գիշեր Բառէյս Ռուէնէն Բարիզ պիտի բերուի։

25,000 ֆրանքի պարգեւի վճարման մասին մեծ դժուարութիւններ ծագած են։ Կ'ըսուի մանաւանդ թէ, ֆրանսական իշխանութիւնը ոչինչ կ'ուզէ վճարել։ Սպանիական Բարրօ ոստիկանը նկատողութեան չառնուիր, որովհետեւ անիկա իր մեծին հրամանին ներքեւ գործած է։ Գալով իր անունը գաղտնի պահող անձին, որ առանց ստորագրութեան գրութեամբ մը Մատրիտի ֆրանսական դեսպանին յայտնած էր Հիւմպէռներու գտնուած տեղը, այս մասին ալ Բարիզի մէջ կ'ըսուի թէ՝ Հիւմպէռներու հետքը գտնուած է Լըմէյսիէ դատաւորին գաղտնի գործակալներէն մէկուն միջոցաւ, որունմէ սակայն այդ պաշտօնը ետ առնուած էր՝ անոնց ցոյց տուած չափազանց եռանդին համար։

Ազգայնական թերթերը ոչ առանց իրաւունքի կը շեշտեն սա պարագան թէ Վալտէ ո՛չ մէկ պատճառ ունի Հիւմպէռներու ձերբակալման առթիւ ինքզինքին արժանիքներ վերագրելու։

ՆՈՐՄԱՆ

ՊԱԼՔԱՆ

ԱՌԱՋՆԱՇՆՈՐՀԵԱԼ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. Ի ՍՕՖԻԱ

Դրամագլուխ, Պահեստ եւ Երաշխաւորութեան գումար

ՖՐԱՆՔ 7.500.000

Դրամատունն Ընկերութեան ի Թուրքիա

ԳՐԷՏԻ ԼԻՈՆԷ

Ընկերութիւնը չներկայացուած Գաւառներու մէջ Գործակալներ կը Փնտռուին

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԸՆԴՀ. ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ

Կ. ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Ճէնիզ խան, թիւ 1—2.

ՔՐՈՆԻԿ

Առաջին շրջանակի Թաղապետութիւնը՝ երէկ առաւօտ, Գում-Գարուի Զօրից Թաղից Ազգատախնամէն կապոտեալ Հայերու մէկ ցուցակը ուղեց զոր Ազգատախնամը կը պատրաստէ տալու համար։ Ինչպէս երէկ ալ գրած էինք, Վեհ. Կայսրը, ազգատներուն դրամ բաշխուելու համար 1000 ոսկի շնորհած ըլլալով, հայ աղքատներն ալ ժամանակին պիտի ըլլան Վեհ. Կայսեր այս հայրական շնորհին։

×

Բերայի ազգատախնամը կը հաղորդէ թէ անդրանիկ հիւանդապահուհիներու վկայագրի բաշխումը, ինչպէս նաեւ երկրորդ շրջանի աշակերտուհիներու աւարտական քննութիւնները վաղը տեղի պիտի ունենան։

×

Սիսէն կը գրուի թէ թէքէ վանքին մէջ ամէն կողմ հինցած ու փլած վիճակ մը կը ներկայացնէ, սակայն կաթ. Տեղապահը կարգ մը անհրաժեշտ նորոգութիւններ կատարել կու տայ կարելի եղածին չափ պատշաճ ընդունելութիւն մը ընելու համար նորընտիր կաթողիկոսին։

×

Ստոյգ չէ պաշտօնակիցներէ ոմանց հաղորդած այն լուրը թէ Հիւանդանոցին Հոգաբարձութիւնը դիտաւորութիւն ունեցած ըլլայ հաստատութեան տնօրէնի պաշտօնին կոչել Տօքթ. Ճէրրահեան էֆէնտին, որ Նիկոմիդիայէն մայրաքաղաքս եկած էր վերջին օրերս։ Կը լսենք թէ Հոգաբարձութիւնը ամսական 1500 ղրշ.ով այդ պաշտօնին համար կարող մէկը չէ կրցած գտնել։ Ինչպէս ասկից առաջ ալ ընդարձակ կերպով խօսած էինք, նորէն կը կրկնենք որ, Հիւանդանոցի պէս բազմակողմանի եւ կարեւոր հաստատութեան մը համար ամսական 1500 ղրշ.էն աւելի յատկացնելու է տնօրէնի պաշտօնին համար, պայմանով որ այդ պաշտօնին կոչուողը իրապէս կարող, ազգեցիկ ու կամքի տէր մէկը ըլլայ։ Այդ պարագային շահողը Հիւանդանոցը պիտի ըլլայ։ Սխալ է նաեւ այն կարծիքը թէ բժիշկ տնօրէն մը, իր բժշկական հմտութենէն չի կրնար օգուտ մը հանել Հիւանդանոցին։ Կարող բժիշկ տնօրէն մը, որ նոյն համեմատութեամբ ալ կը վճարուի, ինչո՞ւ չըլլայ նաեւ հաստատութեան բժշկապետը։ Եւ արդեօք աւելի նախընտրելի չէ՞ որ Հիւանդանոցին տնօրէնը ըլլայ նաեւ հաստատութեան բժշկապետը։ Ասոնք ամէնքը կարեւոր կէտեր են, զորս կը յանձնենք Հոգաբարձութեան իրաւեկ անդամներուն լուրջ նկատառութեան։

×

Ինչպէս երէկ գրած էինք, Գատրգիւղի Թաղական Խորհուրդը Պատրիարքարան բողոքած ըլլալով իր պաշտօնավարութեան մասին տարածուած զրոյցներուն առթիւ, պահանջած էր Պատրիարքարանի կողմէ տեղւոյն վրայ քննութիւն կատարել։ Արդ, կը հաղորդուի որ փոխանորդ սրբազանէն, Խաչատուրեան Կարապետ էֆէնտիէն եւ Տնտեսական Խորհրդոյ անդամ Ասլանեան Գէորգ էֆէնտիէ բաղկացեալ քննիչ մարմինը վաղը Գատրգիւղ կ'երթայ, խնդիրը քննելու համար։

×

Ամէն կերպով կ'արժէ նկատողութեան առնել Կորիւն վարդապետի մէկ իրաւամբ նոր եւ բանաւոր առաջարկը, որով այս վերջինս, ի հեճուկս իր հակառակորդներուն, կու գայ իր անշահախնդրութիւնը եւ հայ եկեղեցիին ճշմարիտ պաշտօնեայ մը ըլլալը յայտնել։

«ՓՈԽԱՆ ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆԻ»

«Մանզումէ»ի մէջ մէկը մեզի՝ Արմաշական մէկ քանի վարդապետներուս համար նոր առաջարկ մը ըրած էր, որպէս զի ճոխ կերպով չապրինք հոս Պոլսոյ մէջ, չը զարդարուինք անգուտով, մեր փակեղները չնորհենք թաւիշով եւ վերջապէս աշխարհականի մը պէս կեանքի բոլոր վայելքները չըմոռնանք պէտք եղածին պէս, ո՛չ հարսնիքի կանչուինք, ո՛չ մեռելի կանչուինք եւ ո՛չ ուրիշ շահաւէտ ո եւ է գործի մը։

Ես իմ մասիս խօսելով, այդ ամէնքէն հեռու եմ, եւ չեմ ուզեր որ ո՛չ ճարսնիքճի ըլլամ, ո՛չ մօրթունճի եւ ո՛չ ալ իբր ռզաւո՛ր հետեւիմ մեռելներու ծերքաւոր եղանակներով փողոցէ փողոց պտտող թափօրներուն, վասն զի այդ պաշտօնը ուրիշին կը վերաբերի եւ առանցմով չեմ ուզեր իմ ապրուստս ճարել, դատարկապորտի մը պէս պարապ անցընելով ժամանակս. այլ կ'ուզեմ օգտակար ըլլալ իմ եկեղեցիիս եւ կը փափաքիմ որ աշխատութիւնս Ժողովուրդը վարձատրէ իր համեստ նուէրով։

Միւս կողմէ, ես իբրեւ եկեղեցական,—խօսքը մէջերնիս՝ կը խնդրեմ որ իմ հոգեւոր եղբայրներս երբէք ինծի դէմ չզրգռուին «մեր չահուն կը գպի կոր» ըսելով,— կ'ուզեմ նոր առաջարկ մը ընել։ Թող ասկէ վերջ, «փոխան եկեղեցականի» նուէր մը հաստատուի, որով փոխանակ երբեք վարդապետ կամ եպիսկոպոս կանչելով անշնչացեալ մարմին մը վերջին անգամ փառաւորելու, փողոցէ փողոց պտտցնելով, մէկ վարդապետ կամ մէկ եպիսկոպոս կանչուի ննջեցեալին գիրքին համեմատ, քանի մը հատ ալ քահանայ, եւ միւս չկանչուածներուն դրամը յատկացուի եկեղեցիի, դպրոցի եւ կամ բարեգործական հաստատութեան մը։

Այս որոշումը ամէն տեսակէտով օգտակար պիտի ըլլայ։ Նախ դպրոցներուն, եկեղեցիներուն եւ բարեգործական հաստատութիւններուն, եւ երկրորդ արգելք մը պիտի ըլլայ իրենց պաշտօնէն միշտ խոյս տուող եկեղեցականներուն, որպէս զի իրենց պարտականութենէն չխուսափին եւ անկէց վերջ անոնք երբեք իրենց միտքէն չանցնեն գալ հոս Պոլսոյ մէջ Վոսփորի գեղազուարճ ափերուն վրայ եւ կղզիներու մէջ հեշտաւէտ կեանք մը անցընելու։ Այս առաջարկը ինքնին նորութիւն մըն է կարծեմ, որուն համար կը խնդրեմ որ շրջական մանաւանդ եկեղեցականները, քանի որ օգուտը միշտ եկեղեցիին է, եւ մանաւանդ որ իրենք անուղղակի կերպով ամէն ատեն բարիք պիտի գործած ըլլան՝ հակառակ իրենց կամքին եւ իրենց հաճութեան։ Եւ միեւնոյն ատեն քիչ մը աւելի պիտի մտնէ պարզութիւնը հայ եկեղեցիին գանձէն ներս։

Կը խորհիմ դարձեալ որ այս առաջարկիս վրայ ժողովուրդը չէ որ պիտի յուզուի, այլ միայն եկեղեցական դասակարգը, բայց վերջապէս իմ եկեղեցիիս եւ մանաւանդ դպրոցներուն համար օգուտ մը ընծայելու նպատակ ունի ասիկա. մի՛ խորհիք երբեք որ քիչ մը դրամով բան մը չ'ըլլար, ժողովուրդը կ'ըսէ որ «տամլա տամլա կէօլ օլուր, ատար կիտէր սէլ օլուր»։

ԿՈՐԻՒՆ ՎԱՐԴԱՊԵՏ

×

Ուսումնական Խորհուրդը երէկ կատարեց իր շաբաթական նիստը, Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ եւ զբաղեցաւ հետեւեալ խնդիրներով.—

Խորհրդոյ հրաւէրին համաձայն ուսուցչական քննիչ յանձնաժողովին անդամներէն Գնէլ Վ. Գալէմքեարեան եւ Յովհաննէս էֆ. Մուրատեան՝ ներկայանալով, խորհրդակցութիւններ կատարուեցան յառաջիկայ յունվարի մէջ կատարելի ուսուցչական քննութեանց մասին, եւ դիտուելով որ այս բացառիկ քննութիւնը լոկ պաշտօնի վրայ գտնուող ուսուցչաց յատուկ էր, արժան դատուեցաւ ուսուցչական ընտրելեաց հրահանգին 26րդ յօդուածին տրամադրութեան փոխարէնաբար առժամ եւ նոյն իսկ Ս. Պատրիարքին տեսութեանց եւ հրահանգին համաձայն ներկայացողներու ընդհանուր զարգացման կարողութիւնը քննել եւ իբր այն լոկ գրաւոր կատարել քննութիւնները, հրահանգին բերանացի մասն ալ խառնելով գրաւորին հետ։ Ըստ այնմ, յանձնաժողովոյ անդամոց մէջ բաժնուեցան քննութեանց առարկաները, իւրաքանչիւրը իր մասին պատրաստելու համար կարեւոր հարցարանները։ Այս առթիւ Խորհուրդը նոյն յանձնաժողովին անդամակցութեան կոչեց գծագրութեան ճիւղին համար Թահթաճեան Խաչիկ էֆ.ն եւ ձեռագործի ճիւղին համար Տիկին Լուիզ Մ. Ղազարոսեան։

Նարլըգափուի Թաղեցիք գրով մը տրտունջներ կ'ընէին վարժարանին նկատմամբ։ Խորհուրդը ուշադրութեան առնելով նոյն գրութիւնը, ինչպէս նաեւ Նարլըգափուի Թաղ. Խորհրդոյ այդ մասին ուղղած նամակը, արժան դատեց որ Թաղ. Խորհուրդը ցորչափ արդէն վարժարանին մատակարարութեան հոգը զատ մարմնոյ մը յանձնած է, հաճի Կազմական Կանոնագրին 37րդ յօդուածին տրամադրութեան համաձայն, Հոգաբարձութիւն մը կազմել ուղղակի, եւ յանձնել անոր վարժարանին խնամքը, եւ որոշեց այս մասին կարեւոր հրահանգը ուղղել Թաղ. Խորհրդոյ։

Խորհուրդը զբաղեցաւ նաեւ դասագիրքերու քննութեանց վերաբերեալ գործերով, եւ յառաջիկայ տօնական օրերուն առթիւ դադրեցուց իր նիստերը, Ս. Ծննդեան տօնէն ետքը շարունակելու համար իր սովորական նիստերը։

Տեղն է հարցնել թէ Ուսումնական Խորհուրդը բնաւ նկատողութեան չառա՞ւ այն կէտը, որով Բաղաքական Ժողովը ասկէց առաջ, կրթական տեսչի մը անհրաժեշտութեան մասին իր ներկայացուցած առաջարկը «ընդ քաղմօքով» ըրաւ։

×

Տնտեսական Խորհուրդը երէկ նորէն նիստ չունեցաւ, որովհետեւ անդամներէ միայն Շիրինեան Միհրան եւ Սուրէնեան Վահան էֆ.ները եկած ըլլալով, բաւականացան օրակարգին մէջ գտնուած խնդիրները ուսումնասիրելով եւ քիչ մըն ալ զբաղեցան մայրաքաղաքիս եկեղեցիներէն եկած հաշուետումարներուն քննութեամբ։

×

Սամաթիոյ երեք Թաղերու Ազգատախնամը շնորհակալութիւն կը յայտնէ Ցովհաննէս էֆ. Ցակոբեանի, որ 5 ոսկի նուիրած է, ի նպաստ աղքատներուն։

×

Դատաստանական Խորհուրդը իր նիստերը դադրեցուց տօնական օրերուն առթիւ։

×

Լոյս չաբաթաթերթին այսօրուան թիւը հրապարակ ելաւ հետեւեալ ճոխ բովանդակութեամբ։

Թերթերը դաւանները մէջ.— ՎԱՀԱՆ ԹՕՇԻԿԵԱՆ։ Հիւանդի յուշեր.—ԱՑՏԱ։ «Մեռնիմ նէ խալըսըցաւ ըսէք».— ՊԵՐՆՄԻՆ. Անկապ հարցումներ.—ԷՍ-ԷՍ. Տանկուտի հի-ւանդներու Անկուտի բժիշկը.—ԼԻԼԱ։ Թափական աղան (ֆանթէզի).— ԷՆ. ՍԻՒԼԷՌ։ Այլ եւ այլ.— ԲԱՆԱԳՈՂ ԼՈՒՌԻԹԻՒՆԵԱՆ։ Նշանաւոր գրուցուածներ.—ԶԱՒԱՆ ՄՈՑՐԵԱՆ։ Անմեղ կատակ (աւանդավէպ).— ՄԻՆԱՍ ՊԼՐՊԱՏԵԱՆ։ Դէօ-Դէն։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՎԵՆԵԶՈՒԷԼԱ

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ՔԱՐԱՔԱՍԻ ՄԷՋ

Քարաքասէն կը հեռագրեն դեկտ. 21 թուով թէ՝ Հիկոթի եւ Ռիօ-Շիքօի մէջ գտնուող ըմբոստները մեծ գումարներ կը պահանջեն օտարներէն, ինչպէս նաեւ բնիկներէն, զանազան սպառնալիքներով։ Դեկտ. 20ին Լա Կուէյրայէն դուրս եղող կօէլեղները գրաւուած եւ անգլիական մարտանաւ մը քովվար դրուած են։ Անոնցմէ մէկը Թրինիդէտ առաջնորդուեցաւ անգլիական Թրիպիուն յածանաւուն կողմէ։ Հակառակ հրամանատարին բուռն բողոքներուն՝ կը մերժեն ազատ արձակել նաւը։ Ժողովուրդը չի հասկնար որ վէճերը երբ առժամեայ կերպով իրաւարարութեան ենթարկուած են, ի՞նչպէս տակաւին պատերազմական արարքներու մէջ կը գտնուին, ինչպէս պաշարումը։ Անհամբեր կը սպասուի թէ Միացեալ Նահանգներու Նախագահ Րուզվէլդ իրաւարարի դերը պիտի ընդունի՞։ Իտալական Ճիովանննի-Պանսան յածանաւը ձեռք անցուցած է վենեզուէլական պահակ շոգենաւ մը։ Գերմանական Սրող մարտանաւը Կուէյրա հասած է դեկտ. 21ին, եւ Քիւրասաօ մեկներ է՝ հետը տանելով Տիկին Բիլկրիմ Պալթացցի, գերման դեսպանին կինը, որ ծանրապէս հիւանդ է։ Հէրնանտէզի հայրենասիրական յայտարարութիւնը ցուրտ ընդունելութիւն մը գտած է։ Պաշարման պատճառով, ցորենի գինը բարձրացած է. հացի մէկ ամսուան մը բաւող պաշար ունին Քարաքասի բնակիչները։ Արջառները չեն համնիր, ճամբան ըմբոստներու կողմէ գրաւուելնուն։

ԻՐԱՒԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՇՈՒՐՋԸ

Իր փաղաքշող հանգամանքին համար չէ միայն որ Ամերիկացիները լաւ ընդունելութիւն մը կ'ընեն այն առաջարկին՝ որուն համաձայն Նախագահ Րուզվէլդ իրաւարար պիտի կարգուէր պետութեանց եւ Վենեզուէլայի միջեւ։ Այդ առաջարկը կը նկատուի նաեւ իբր լաւագոյն վկայութիւնը այն վստահութեան զոր վենեզուէլական խնդրին մէջ մասունեցող պետութիւնները կը տածեն Մ. Նահանգներու կառավարութեան վրայ եւ ապացոյց մը այն համոզման՝ զոր այդ պետութիւնները ունին իրենց դատին արդարութեան նկատմամբ։ Եւ իրաւ ալ, ամերիկեան կառավարութիւնը, ի մասնաւորի Նախագահ Րուզվէլդ, որուն իրաւարարութիւնը կը խնդրուի, վենեզուէլական խնդրին հետ սերտիճան մը առնչութիւն ունի։ Ամերիկեան կառավարութիւնը, հեռու ո եւ է թշնամական նկատումներ ունենալէ, ամէն կողմին համար ալ, զէնքի զօրութենէ տարբեր միջոց մը գտած է խնդիրը բարեկամական եղանակով մը կարգադրելու համար։ Պ. Րուզվէլդ յանուն վենեզուէլական կառավարութեան խօսելով, անոր իրաւունքներուն վրայ պնդած է։ Աւոր ալ պատճառը այն է որ Վենեզուէլա Ամերիկայի գլխաւոր մէկ յաճախորդն է։ Անգլիոյ՝ Մ. Նահանգներուն նկատմամբ տածած համակրութիւնը շատ անկեղծ է, եւ միւս տէրութիւններէն առաջ Անգլիա էր որ առաջարկեց Մ. Նահանգներուն նախագահին իրաւարարի դերը ստանձ-

ՏԻԿԻՆ ՋԱՊԷԼԻՆ ԳԱՂՏՆԻՔԸ

Ժ. ՄԱՑ

Ե.

ԳԱՆՆԻՆ ՏԱԿ ՓՈԹՈՐԻԿ ՄԸ

Ո՛չ մէկ բան պիտի կրնար դադարել մը տալ այն զարհուրելի քաոսին մասին՝ որ կը տիրէր թշուառականին մտքին մէջ, մէկ քանի ժամ շարունակ, եւ միեւնոյն անշարժութեան մէջ ինկաւ, խորհելու համար այն սարսափելի անդունդին վրայ՝ որուն մէջ ինկած էր։

Ամէնէն արտակարգ մտածումները, ամէնէն հակընդդէմ ծրագիրները շփոթմակի իրարու կը բաղխէին իր ուղեղին խորշերուն մէջ։

Բանականութիւնը խոյս կու տար իրմէ։

Բիչ քիչ սակայն, փոթորիկը մեղմացաւ այս գանկին տակ, եւ բաղդատաբար քիչ մը աւելի հանդարտութիւն մը եկաւ յաջորդել առաջին վայրկեաններու յուզման։

Բայց այդ փոթորիկին յաջորդեցին սուր ցաւեր, որոնց թունաւոր խայթը կը զգար իր սիրտը ցաւագինօրէն։

Դատելու կարողութիւնը վերադարձաւ իրեն, ինչպէս նաեւ զգալու կարողութիւնը, այսինքն՝ տանջուելու կարողութիւնը։

Զփորձեց բնաւ պարտկել իր զարհուրելի ոճիրը։

Երկու հոգի սպաննած էր, եւ այս արարքէն ոչինչ շահած էր։

Ոչինչին համար կուած էր։

Երբ կը կարծէր հարստութեան մը տէր ըլլալ, ընդհակառակը բան մը չէր անցած ձեռքը։

Այս կորսուած աւիւթը պիտի ներկայանա՞ր նորէն։

Կրկնակ ոճիրէն ետքը, որ զինքը թշուառութեան գիրկը կը նետէր, պիտի սկսէ՞ր նորէն իր այդ գործը ուրիշ անգամ ալ շարունակելու։

Եւ եթէ համարձակէր իսկ, պիտի յաջողէ՞ր աւելի աղէկ կերպով քան առաջին անգամինը։

Այս տխուր մտածումները կը տանջէին իր հոգին, որ արդէն չարչարուած էր խարուած ըլլալէն։

Աչքերը գոցած, անշարժ, տրտմած, իր ինկած գոյութիւնը կը քննէր, դէպ ի ետ ակնարկ մը կը նետէր իր մթին, տառապանքին ու չուառ անցեալին վրայ, եւ կը գուշակէր իր անստոյգ ապագան, նո՛յնքան եւ աւելի թշուառ ապագան։

Ցանցանքը ի՛րն էր, երբոր իր ծնողքը լքած էին զինքը շատ պզտիկ հասակէն՝ սալայատակի մը վրայ, եւ զայն այսպէսով դէշ բնազդներու մըզած, կը մտածէր։

Ցանցանքը ի՛րն էր, եթէ ինքը գրկուած էր մօր մը գորովէն, եթէ իր ձեռքէն այսպէսով առած էին իր կեանքին առաջին քայլերուն ա՛յնքան անհրաժեշտ առաջնորդը։

Եւ հիմա ոճրագործ մը եղած էր, ու պիտի դատապարտուէր անտարակոյս թիապարտութեան մը։

Ի՛նչ կեանք՝ իր կեանքը։

Ամէն բան փորձած էր։

Գողութեան եւ իր կեղծ գիտութեան դիմած էր, անհրաժեշտ միջոցները ձեռք անցնելու եւ առով գիրք մը գրելու համար՝ որուն իրաւունք ունենալ կը կարծէր։

Իր նկարչութիւնը աչքի փուշի մըն էր պարզապէս։

Ձէր գիտէր, ո՛չ ալ բաւական տաղանդ ու քաջութիւն ունէր մնալու այն դասակարգին մէջ՝ զոր վերծնիր կ'ապրեցնէ։

Ի՞նչ պիտի ընէր հիմա, հիմա որ իր մեծ ձեռնարկն ալ վիժած էր։

Նորէն դժբաղդութեանց եւ ձախորդութեանց շարք մը պիտի ըլլար իր առօրեայ կեանքը։

Ա՛հ, եթէ սա անծանօթ պաշտպանը ներկայանայ նորէն, որ իր մանկութեանը խնամած էր զինքը՝ եթէ այդ պաշտպանը օգնութեան փութար իրեն։

Եթէ մի միայն ճանչնա՛ր զայն։

Անոր միջոցաւ պիտի կրնար գտնել իր ծնողքը։

Բայց այդ անծանօ՛թը եւս լքած էր զինքը։

Երեք տարիէ ի վեր, գոյութեան ո եւ է նշան չէր տար ան։

Ո՞վ էր արդեօք, այդ պաշտպանը։

Շատ անգամներ, կը մտածէր այն պատճառներուն վրայ՝ որոնք զայն առաջնորդած էին իրմով չահագրգռուելու։

Նոյն իսկ իր կեանքին հեղինակը չէ՞ր ան, իր յանցաւոր հայրը, որ կ'ուզէր ատեն մը իր պաշտպանութիւնը ստանձնելով, փոխարինած ըլլալ կերպով մը՝ իր լքումը։

Եթէ սակայն իրաւցնէ անիկա իր հայրը ըլլար, ինչո՞ւ դադրէր զինքը հոգալէ, եւ իրմով չահագրգռուելէ։

Մեռա՞ծ էր արդեօք։

Պատի ժամացոյցին հնչիւնը ցնցեց յանկարծ զինքը.

—Հի՛նգը, ըսաւ ինքնիրեն, ինքզինքին գալով։

Զարհուրանքը արարքին զոր գործած էր, տենդի մը մատնեց իր արիւնը։

Ոտքի ելաւ, չկրնալով այլեւս նստիլ։

—Ժամը հի՛նգը, կը կրկնէր, աչքերը խոշոր բացած։ Երեք ժամէ ի վեր հիմա հարկաւ գտած են դիակները, ի՞նչ կը մտածեն արդեօք այս ժամուս։ Անտարակոյս Պ. Մէռայրը եւ տիկին Ջապէլը անմիջապէս կանչուեցան։

«Անտարակոյս հիմակ ոստիկանութեան ալ իմաց տրուած է։

(Շարունակելի)

ՇԵՐԱՄ

նել: Ասկից զատ, աշխարհագրական վայրերու տեսակէտէն եւս մէկ մէկու հանդէպ կապակցութիւն մը ունին: Եթէ ներկայ վէճին սկզբնաւորութենէն մինչեւ հիմա ամերիկեան կառավարութիւնը Վենեզուէլայի հանդէպ վարուէր իբր այն տեսակ երկիր մը, որուն նկատմամբ պէտք չէ ի գործ դնել Մօնրոէի վարդապետութիւնը, դժուարին կացութեան մը մէջ պիտի գտնուէր այն ատեն:

Ամերիկեան կառավարութեան այս խնդրին հետ ունեցած առնչութիւնը՝ իր առեւտրական շահերուն անունով ցուցուած ընթացքէ մը տարբեր բան մը չէ: Պարզապէս՝ Մ. Նահանգներու եւ Վենեզուէլայի միջեւ գտնուող առեւտրական յարաբերութեանց չարունակման եւ պահպանման համար է: Սա կէտն ալ նշանակելի է որ ներկայ քաղաքականութիւնը՝ շատ մը խնդիրներու՝ առանց պատերազմական հետեւանքի մը խաղաղարարութեամբ վերջացնելու շատ մը միջոցներ ունի: Մասնաւորապէս Մ. Նահանգներու արտաքին գործոց նախարարին՝ Պ. Հէյի այս մասին ցուցուցած ջանքերն ու յաջողութիւնները գովելի են: Պ. Հէյի կողմէ եղած դիմումներուն ամէնքն ալ բարեկամական էին, եւ ամէնքն ալ՝ Անգլիոյ կողմէ սիրով ընդունուեցան: Այսպէս, դաշնակից պետութիւններուն փափաքն է որ Պ. Րուզվէլդ ընդունի իրաւարարի դերը: Միայն, իրաւախոհութեանց խնդիրն է որ չէ լուծուած տակաւին: Որովհետեւ պետութիւնները խոստումներուն Վենեզուէլայի կողմէն գործադրուելուն մասին երաշխաւորութիւն կը պահանջեն: Անով մէկտեղ, Պ. Րուզվէլդի իրաւարարի դերը ընդունելէն առաջ, այդ խնդիրն ալ կարգադրուած պէտք է նկատել: Եթէ կայ իրաւարար մը որ իր վճիռը գործադրել տայ, ան ալ Պ. Րուզվէլդն է: Վենեզուէլայի Նախագահը՝ Պ. Քասդրօ այս կէտը գիտնալուն այսինքն՝ առանց երաշխաւորութիւն ցոյց տալու խնդրին կարգադրութեան մը յանգելուն վրայ վստահ ըլլալուն համար է որ Պ. Րուզվէլդէ զատ մէկը չուզեր իրաւարար ընդունիլ: Միայն թէ յայտնի չէ թէ Պ. Րուզվէլդ իրաւարարի դերը պիտի ընդունի՞ թէ չէ: Ցիչեալին մէկ քանի բարեկամներուն յայտարարութեանց նայելով, կը կարծուի թէ՝ Պ. Րուզվէլդ անթերի պիտի կատարէ իր պաշտօնը:

ԿՈՄՍ ՊԻՒԼՈՎԻ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Գերման վարչապետը՝ Կոմս Պիւլով հետեւեալ յայտարարութիւնները բրաւ մէկ քանի օր առաջ.—«Գերմանիոյ՝ վենեզուէլական կառավարութենէն ունեցած պահանջքներուն մէջ՝ վենեզուէլական վերջին դէպքերուն ատեն առաջ եկած վնասները առաջին տեղը գրաւած են: Այս պահանջքները վենեզուէլական կառավարութեան կողմէ՝ տնտեսական գործերու մասին եղած ապահովութեանց չգործադրուելուն հետ ո եւ է կապ մը չունին: Ասկից զատ, Վենեզուէլա բնակող գերման հպատակներու ենթարկուած վնասներն ալ ուշադրութեան պէտք է առնել:

Վենեզուէլական կառավարութիւնը գերմանները կարգ մը տամանելի աշխատութեանց մէջ ծառայեցնելէ զատ, անոնց սեփական կենդանիները ինչպէս նաեւ շէնքերն ու ինչքերը գրաւած եւ աւարի տուած են: Այս կերպ ապօրէն ընթացքներու դարմանը ապառնի Վենեզուէլայէն ժամանակի վատնում պիտի ըլլար: Որովհետեւ անիկա՝ խնդրոյն դիւանագիտական միջոցներով լուծումը անկարելի կը յայտարարէր: Ահա այս պատճառներուն հետեւանքով Գերմանիա՝ խնդիրը, վերջնական եղանակով մը կարգադրելու համար, զայն ձեռք առած եւ իբր առաջին միջոց վենեզուէլական մարտանաւերը գրաւել հրամայած է: Այս միջոցն ալ անօգուտ ըլլալուն՝ վերջերս ալ պաշարումը յայտարարուեցաւ: Պաշարումը պատերազմի ատեն գործադրուելիք պաշարման մը բոլոր պայմանները պիտի ունենայ, եւ այս պատճառաւ բոլոր չէզոք տէրութիւններուն հանդէպ ալ միեւնոյն կերպով պիտի վարուի: Ասով մէկտեղ պաշտօնապէս պատերազմ յայտարարելու դիտաւորութիւն չունինք: Անգլիա եւ Գերմանիա համաձայնութիւն գոյացուցած են իրենց մէջ վենեզուէլական ծովեզերքը պաշարելու, եւ ասկից զատ եթէ ուրիշ կարգ մը անսպասելի դէպքեր երեւան չելնեն, ծնամական արարքներու տեղի պիտի չտրուի:

«Պաշարման գործադրութեան հարկ տեսնուելուն համար կը ցաւինք: Անով մէկտեղ չէզոք տէրութեանց առեւտուրին կարելի եղածին չափ վնաս չհասցնելու պիտի ջանանք: Վենեզուէլական հողի ո եւ է մաս մը գրաւել՝ մտքերնուս բնաւ չ'անցնիր: Ասիկա յայտարարելու պէտք անգամ չկայ: Այս մասին ամերիկեան կառավարութեան հանդէպ ասկից մէկ քանի ամիս առաջ վճռական յայտարարութիւններ ըրած էինք: Խնդիրը իրաւարարութեամբ լուծելու համար ամերիկեան կառավարութեան ցուցուցած ջանքերուն համար շնորհապարտ ենք: Այս կերպով կը յուսանք թէ համաձայնութեան աւելի դիւրին եղանակ մը պիտի ունենանք»:

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

★ Ֆրանսա որ Բերուի կառավարութենէն 16.071,940 տոլար կը պահանջէր, ցարդ ո եւ է պատասխան մը ստացած չըլլալուն, իր պահանջքը աւելի խիստ ձեւի ներքեւ պիտի կրկնէ:

★ Պուքրէշի Էբօքա պաշտօնաթերթը կը գրէ թէ վերջին 3 տարիներու միջոցին 36,000 Հրեաներ երկրէն դուրս գաղթած են, իրենցմէ 6000ը սակայն վերադարձած է: Երկրէն դուրս գաղթման յանձնաժողովը պիտի ջանայ որպէս զի 100,000 Հրեաներ եւս Ռումանիայէն մեկնին: Այս պարագային, կը յարէ պաշտօնաթերթը, հրէական խնդիրը շատ պարզուած պիտի ըլլայ, որովհետեւ այդ խնդրին գլխաւոր դժուարութիւնը Հրեաներու Ռումանիոյ մէջ բազմաթիւ խիստ շատ ըլլալն է:

★ Ուաշինկդընէն կը հաղորդուի թէ Չինու կառավարութիւնը, իր՝ հատուցմանց յառաջիկայ մասնավճարը արծաթ դրամով պիտի ընէ:

★ Քոռիէռէ Տէլլա Սէռա թերթը կը յայտարարէ, թէ Գերմանիոյ մաքսային նոր սակացոյցը բացորձակ կերպով հակառակ է իտալական շահերուն:

★ Հռոմի պահպանողական Ֆանֆուլա թերթը, դրամական անձկութեան պատճառաւ դադրեցաւ հրատարակուելէ: Այս թերթը հրատարակուիլ սկսած էր 1870ին եւ վերջին տարիներուն իր կարեւորութիւնը կորսնցուցած:

ՆԵՐՔԻՆ

ՍԷԼԱՄԼԸՔԻ արարողութիւնը կատարուեցաւ երէկ Համիտիէ մզկիթին մէջ: Վեհ. Սուլթանը կէս օրին, փառաւոր կառքի մը մէջ բազմած, գնաց նոյն մզկիթը, ուր ուրբաթի աղօթքը կատարելէ վերջ դարձաւ Կայս. Պալատ: Հիւրանոցին մէջ կը գտնուէին պարսկական դեսպան Իշխան Միրզա Րիզա Տանիշ Խան, գերմանական դեսպանատան խորհրդականը եւ Բ. թարգմանը, ռումանական դեսպան Պ. Լահովարի եւ Ա. թարգմանը, Ռեժիի տնօրէնը, Թրամուէյի ընկերութեան Տնօրէնը, Անատոլու Նաւագործարանի տնօրէնին կինը եւ 15ի չափ ուրիշ հիւրեր, որոնցմէ ոմանք սենեկապետ Էմին պէյի միջոցաւ արժանացան Կայս. մեծարանքներու:

ԳԱՏՐԸ ԿԻՃԷՍԻ.— Երէկ գիշեր Գատրը Կիճէսի ըլլալուն առթիւ մայրաքաղաքիս բոլոր մզկիթները եւ մինարէները լուսազարդուած էին: Նըլտըզի Կայս. Պալատան սօտ, Համիտիէ մզկիթը մանաւանդ, վերէն վար լոյսերու մէջ կը փողփողէր: Նրէկ գիշեր լուսազարդուած էին նաեւ Նաւահանգիստին մէջ գտնուող գրեթէ բոլոր նաւերը, հրդեհի աշտարակները եւ ուրիշ շէնքեր: Վեհ. Սուլթանը՝ գիշերը ժամը մէկը 45 անցած բազմեցաւ փառաւոր կառքի մը մէջ, եւ իր դէմը ունենալով կայսերազուն Իշխան Բարհը. Պիւրհանէտտին էֆ.ն եւ Սպարապետ Րիզա փաշան, գնաց Համիտիէ մզկիթը, ուր որուան աղօթքները ընելէ եւ Գատրը Կիճէսիի առթիւ արտասանուած քարոզները լսելէ ետք դարձաւ Կայս. Պալատ: Նրթուղարձի միջոցին, ճամբան բարեւի կեցած զինուորներ «Բատիշահըմ չօ՛գ եաշա» կը գոչէին:

⁂ Կայս. Իրատէի մը համաձայն, Գատրը Կիճէսիի տօնին առթիւ, Կայս. Պալատան Ա. Տնօրէն Հաճի Հիւսէին էֆ. երէկ Համիտիէ մզկիթին կողմերը շատ մը աղքատներու ողորմութիւն բաշխեց:

⁂ Կայս. Իրատէի մը համաձայն թէյ, պիսքիւի, շաքար ու սիկառներ բաժնուեցան այն բոլոր զինուորներուն որոնք մասնակցեցան Գատրը Կիճէսիի թափօրին:

⁂ Կայսերական հրամանաւ, երէկ գիշեր, Վեհ. Սուլթանին Շէյխստնի Մուսթաֆա պէյի կողմէ Պեշիկթաշի մէջ ոչխարներ մորթուեցան եւ բաժնուեցան աղքատներու:

⁂ Էվգաֆի Նախարարութեան կողմէ յատկապէս պատրաստել տրբուած եւ գնուած ընտիր պտուղներ ու շաքարեղէններ, յախճապակիի Կայս. գործարանին արտադրութիւններէն զարդարուն ամաններու մէջ զետեղուած՝ մատուցուեցան Կայս. Պալատ:

ԻՖԹԱՐ. — Էվգաֆի Նախարար Ապտուլլահ Ղալիպ փաշա երէկ իրիկուն Կայս. Պալատ երթալով հոն իֆթար ըրաւ եւ արժանացաւ Կայս. մեծարանքներու եւ կրկին կրկին հաւանութիւն յայտնեց յատս Կայս. Գահոյից:

ՌՈՒՄԷԼԻԻ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ. — «Սապահ» կ'ըսէ թէ «Նոյէ Ֆրայէ Բրէսէ» լրագիրը իր վերջին թիւին մէջ Րումէլիի նահանգներուն նկատմամբ յօդուած մը հրատարակած է եւ յայտարարած՝ թէ Կայս. Կառավարութեան կողմէ եղած տնօրինութեանց շնորհիւ անդորրութիւնն ու ապահովութիւնը կատարեալ են այն տեղուանքը:

ՀԱԶԱՐ ՈՍԿԻԻ ՇՆՈՐՀՈՒՄԸ.— Երէկ գրած էինք թէ Վեհ. Սուլթանը հազար ոսկի շնորհեց մայրաքաղաքիս աղքատներուն բաշխուելու համար, առանց կրօնքի խտրութեան: Այդ հազար ոսկիէն 100ական ոսկի պիտի տրուի բոլոր Թաղապետական շրջանակներուն: Դրամը ուղղակի աղքատներուն ձեռքը պիտի տրուի:

ՀԻՃԱԶԻ երկաթուղիին բարձր յանձնաժողովը որոշեց որ իւրաքանչիւրը 5 ղրշ.ի փոխարէն թիւի մէյմէկ տախտակ դրուի Կ. Պոլսոյ եւ արուարձաններուն բոլոր շէնքերուն վրայ: Այսպէսով գոյանալիք հասոյթը պիտի յատկացուի Հիճազի երկաթուղւոյ շինութեան: Ներքին Գործոց Նախարարութիւնը հարցուց Քաղաքապետութեան թէ, Պոլսոյ եւ արուարձաններուն մէջ քանի՛ շէնք կայ եւ թիւի տախտակներուն ծախքը հանուելէ վերջ որքա՛ն շահ կը մնայ:

«ԻՆԱՅԷԹ» ՇՈԳԵՆԱՒԸ.—Երէկ գրած էինք թէ «Ինայէթ» շոգենաւը Պէյրութէն եկած ատեն Չէշմէի առջեւ խրած է ու վրան ճեղք մը բացուած: Վերջին լուրեր կը հաղորդեն թէ, շոգենաւին արկածի ենթարկուիլը լսուելուն պէս Չէշմէէն եւ Իզմիրէն օգնութեան կը փութան եւ երկարատեւ աշխատութիւններէ վերջ կը յաջողին ազատել նաւաստիները եւ ճամբորդները: Շոգենաւը շատ ուժգնօրէն ցամաք նետուած ըլլալով ճեղքը բաւական մեծ է: Ապրանքներուն մեծագոյն մասը ծովը թափած է:

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ խորհուրդը այսօր գումարուելով միջոցներ պիտի խորհի Եգիպտոսի քոլերային դէմ, որ նորէն սաստկանալու կը միտի:

⁂ Աղեքսանդրիոյ մէջ ամսոյս 12ին պատահած են 1 դէպք եւ 1 մահ. իսկ Եգիպտոսի ուրիշ կողմերը 39 դէպք եւ 19 մահ:

ՌՈՒՍԱԿԱՆ զրահաւոր մը եւ երկու թնդանօթակիրները երկուշաբթի օրը Պիրէոնէն Իզմիր գացեր են: Միջերկրականի ռուսական նաւաբաժնին հրամանատար ծովակալ Քրիկէր ցամաք ելլելով, գացեր տեսակցեր է կուսակալ փաշային հետ: Ծովակալը այցելութիւն տուեր է նաեւ զինուորական հրամանատար Ֆերիգ Թէվֆիգ փաշային:

ՓԱՅՏՆ ՈՒ ԱԾՈՒԽԸ.—Մօնիթէօռ Քաղաքապետութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ կարգ մը ածխավաճառներու վրայ, որոնք ցուրտերէն օգտուելով մինչեւ 30 փարայի բարձրացուցած են ածուխին գինը:

ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱՅԻՆ բոլոր մասնաճիւղերը գոց պիտի մնան Պայրամի առաջին օրը եւ ետրոպ. յունուար 1ին:

ՈՃԻՐ ՄԸ.—Պոլսոյ քարափի ընկերութեան տնօրէնին սպասաւորը՝ Աւստրիացի Մարքօ՝ երէկ առտու կանուխ Շիշլի կ'երթայ տեսնելու համար իր բարեկամներէն Միթրօ անուն անձը՝ որ հոն Լըքսէրճեան Սիմոն էֆէնտիի պարտէզին պարտիզպանն էր: Մարքօ իր բարեկամին խրճիթին դուռը կը զարնէ բաւական ատեն մը, բայց ո՛ եւ է պատասխան չի ստանար: Այն ատեն կ'երթայ խընդիրը իմացնելու Միթրօի տղուն՝ Մարքօի, խոհարար՝ Բերայի հեռագրատան պաշտօնեաներուն Հէքիմեան էֆ.ի տունը: Մարքօ կը դիմէ ոստիկանութեան, եւ Շիշլի, Միթրօի խրճիթին դուռը կոտրել տալով հոն կը կը գտնէ իր հօրը դիակը, վրան դաշոյնի վէրքերով: Բժիշկներ հարկ եղած քննութիւնը կատարելով հաստատեցին թէ Միթրօ մէկ երկու օր առաջ սպաննուած է: Ոստիկանութիւնը հարցաքննութիւններ կը կատարէ: Առ այժմ ձերբակալեց սպաննուողին բարեկամը Մարքօ եւ ուրիշ մէկ բարեկամը՝ պարտիզպան Նիքօլի:

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ.—Աէվէրէկի մէջ ամսոյս 11ի գիշերը ժամը 12ը 20 անցած երկրաշարժի թեթեւ ցնցում մը զգացուեր է:

ԸՆԴՀ. ԱՄՍԱԿԱՆ.—Այսօր ընդհանուր ամսական մը բաշխուիլ կը սկսի:

ՀԱՒԱՆԱԿԱՆ ՍՆԱՆԿՈՒԹԻՒՆ.—Պոլսոյ կողմի առեւտրական հրապարակին վրայ խօսքեր մը կ'ըլլան կարեւոր հայ առեւտրական տան մը սնանկութեան մասին:

ԼԱՄՍԴՈՐՖԻ ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԻՒՆԸ.—Սօֆիայի թերթերը կը գրեն թէ, վարչապետ Պ. Տանէֆ՝ երէկ մասնաւոր կառախումբով Զարիպրոտ պիտի մեկնէր, Կոմս Լամսդորֆը ընդունելու համար: Երէկ իրիկուն Սօֆիայի ռուսական գործակատար Պ. Պախմեթիէվ եւ տիկինը 22 հոգինոց հացկերոյթ մը պիտի տային, ի պատիւ Ռուսիոյ արտաքին գործոց Նախարարին: Ֆէրտինանտ իշխանը իր հետեւորդներով, վարչապետը, Սօպրանիէի նախագահը եւլն. ներկայ պիտի գտնուէին այս հացկերոյթին: Այսօր Պ. Տանէֆ հացկերոյթ մը պիտի տայ Կոմս Լամսդորֆի: Իրիկուան հացկերոյթ մըն ալ կը տրուի իշխանին բնակարանին մէջ: Հիւպատոսական մարմնին անդամներ եւ ուրիշ անձեր պիտի հրաւիրուին՝ այս հացկերոյթին յաջորդելիք ընդունելութեան: Ամսոյս 28ին Պուլկար իշխանապետութիւնը մեծ հացկերոյթ մը պիտի տայ Լամսդորֆ Կոմսին՝ արտաքին գործոց պաշտօնատան մէջ, Կոմսին Պուլկարիա մնացած միջոցին, անոր պիտի ընկերանայ արտաքին գործոց Նախարարութեան ընդհանուր քարտուղար Պ. Զոքոֆ:

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ.— Հունգարական կառավարութիւնը, — կը գրէ Իգտամ,— լրագիրներուն մէջ կէս-պաշտօնական հրատարակութիւն մը ընելով յայտարարած է թէ Հունգարացիք հնուց ի վեր Օսմանցիներուն բարեկամը ըլլալով, ո՛չ մէկ բան կրնայ վնասել այդ բարեկամական յարաբերութիւններուն,

ԶՕՐԱՆՈՑՆԵՐ.— Գրեցինք թէ Կայս. Իրատէի մը համաձայն Րումէլիի նահանգներուն մէջ անդորրութիւնը ապահովելու համար նոր զօրանոցներ պիտի կառուցուին: Սպարապետութեան Դիւնէն գրուեցաւ Կայս. Գ. զօրաբանակի միւշիրութեան որպէս զի մասնագէտներու կողմէ պէտք եղած քննութիւնները կատարուելով, արդիւնքը քարտէսներուն հետ մէկտեղ տեղեկագրեն, եւ շինութիւնները յառաջիկայ գարնան սկսին ալ: Կայս. Գ. զօրաբանակի միւշիրութիւնը արդէն գրկեց Սպարապետութեան, առ այժմ Օխրիտայի, Ֆլօրինայի, Քէսրիէի, Բէրլէբէի եւ Գըրչովայի պէս տեղերու մէջ շինուելիք զօրանոցներուն քարտէսները:

ՁԻՒՆ ԵՒ ՓՈԹՈՐԻԿ

«Անիքա» անուն յունական շոգենաւը, ատաղձ բեռցած, մայրաքաղաքս եկած ատեն, Մարմարայի մէջ սոսկալի փոթորիկի մը բռնուեր եւ հազիւ կրցեր է Երէյլիի նաւահանգիստը մտնել: Առջի առտու օդին քիչ մը մեղմանալուն պատճառաւ ճամբայ ելեր է հոնկից եւ Պոլիս եկած ատենը Չէքմէճէի մօտերը կը տեսնէ ռուսական «Վիլնա» շոգենաւը՝ այնտեղը խրած: «Անիքա» անմիջապէս կը մօտենայ եւ արկածեալ շոգենաւին 73 ճամբորդները կ'ազատէ: «Վիլնա» փոթորիկի պահուն ստիպուեր է իր բեռը ծովը թափել: «Վիլնա» շոգենաւը, յետոյ, ղրկուած նաւաձիգ շոգենաւներուն կողմէ ազատուելով բերուեցաւ Պոլիս: Վնասը մեծ չէ:

⁂ Էնկիւրիի թղթաբերը որ երկու օրէ ի վեր մայրաքաղաքս չէր հասած, երէկ իրիկուն հասաւ:

⁂ Վոսփոր, Ումուր Եէրի մէջ, փոքր առագաստանաւ մը ընկղմեցաւ: Բեռցած մավունա մը «Զարիֆա» շոգենաւին վրայ իյնալով ընկղմեցաւ:

⁂ Իսկէնտէրունէն եկող օսմանեան առագաստանաւ մը Երոքէքի առջեւ ընկղմեր է:

⁂ Տէտէ Աղաճէն կը գրեն թէ հոն ալ շատ ալեկոծուած է ծովը եւ շատ մը նաւեր չեն կրնար մօտենալ քաղաքին, բեռ առնելու, բեռ պարպելու համար:

⁂ Պիլէճիկէն անցին ձիւնը գրեթէ երկու մետրէն աւելի բարձրութիւն մը ունենալով, շոգեկառքերու երթեւեկները ընդհատուած են տակաւին: Երկաթուղիի ընկերութեան կողմէ ղրկուած ճամբայ բացող երկու մեքենաներ եօթը վայրաշարժերու օգնութեամբ՝ չկրցան ո՛ եւ է օգուտ մը ունենալ:

⁂ Երէկ գիշերուընէ ի վեր օդը յանկարծական փոփոխութիւն մը կրեց եւ այսօր հարաւային հով մը կը փչէ:

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԱՑՍՕՐՈՒԱՆ

ԲԱՐԻԶ, 25 դեկտ. — Հիւմպէռ տ'Օռինեաքները Բարիզ պիտի ժամանեն յառաջիկայ երեքշաբթի օրը: Կը կարծուի որ Էվ Հիւմպէռ Բարիզ գալուն ազատ պիտի արձակուի, որովհետեւ ոչինչ կայ իրեն դէմ: Հիւմպէռներու խնդրին մէջ Էվի դերը արդէն եղած է կատարել իր վրայ պարտք գրուածը առանց ատոր մեղադրելի կողմ զանազանել կարենալու:

ԺԵՆԷՎ.— Սաքսոնիոյ գահաժառանգ իշխանուհին այս տեղէն գիտաւորութիւն ունի Բարիզ երթալու:

ԲԵՐԼԻՆ.—Բժշկական տեղեկագիրը կ'ըսէ թէ Թոլսթոյ կը տառապի թոքերու բորբոքումէ եւ թէ հիւանդութիւնը իր բնական ընթացքը կը կատարէ:

ԲԱՐԻԶ.—Ֆէզէն հեռագիր մը կը հաղորդէ թէ մարոքեան զօրագունդեր յաղթական կերպով Թազա մըտան, ուր հաւաքուած էին ապստամբները:

ՄԵՔՍԻՔՕ.—Պատերազմական Նախարարը հրաժարեցաւ:

ԲԱՐԻԶ.—Բանամայէն հեռագիր մը կ'ըսէ թէ, Նիքարակուա արշաւանքէ մը վախնալով զօրագունդեր հաւաքեց Ատլանտեանի եւ Խաղաղականի եզերաց վրայ:

ՈՒԱՇԻՆԿԴԸՆ. — Րուզվէլդ նախագահը Վենեզուէլայի հետ խնդիր ունեցող պետութեանց պաշտօնապէս հաղորդեց թէ կ'ընդունի հաշտարարի դերը իրենց եւ Վենեզուէլայի միջեւ եղած վէճին կարգադրութեանը համար:

ԼՈՆՏՈՆ.—Բազմաթիւ անգլիական թերթեր, ի մասնաւորի Սենդ Ջէյմս Կազեդ բուռն յարձակումներ կ'ընեն Գերմանիոյ դէմ այս վերջնոյն Վենեզուէլայի մէջ ունեցած ընթացքին առթիւ:

ՆԻՇ.—Լամսդորֆ կոմսը անցաւ ժամանեց: Կայարանին մէջ թիկնապահ զօրավար Բէթրովիչի կողմէ ողջունուեցաւ յանուն թագաւորին եւ զօրավար Ցանքովիչի կողմէ՝ յանուն բանակին, ինչպէս նաեւ քաղաքագլուխ՝ Սթանքովիչի եւ քաղաքապետ Միլովանովիչի կողմէ յանուն ժողովրդեան: Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարարը, ընկերակցութեամբ զօրավար տեղակալ Բէթրովիչի գնաց թագաւորական պալատ ուր նախ հանդիսաւոր կերպով Ալեքսանդր թագաւորէն ունկնդրութեան ընդունուեցաւ եւ ապա ներկայացուեցաւ Տրակա թագուհիին:

ՊԷԼԿՐԱՏ.—Կոմս Լամսդորֆ ընկերակցութեամբ արտաքին գործոց Նախարարին, տեղակալ-ընդդապետ Անթոնիչի եւ Պ. Կիւօլախիչի Նիշ մեկնեցաւ, համակրական ցոյցերու մէջ անդ:

ԱԴԷՆ.—Իտալական կառավարութիւնը դոհացուցիչ կերպով պատասխանած ըլլալով անգլիական առաջարկի մը, ի մասին Սոմալիի երկրին աւերեալ ծովեզրին վրայ զինուորներ ցամաք հանելու, զինուորական առաջին ջոկատը եօթը հարիւր անգլիական զինուորներէ բաղկացեալ Ուպիա ժամանած է ամսոյս 26ին (երէկ):

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ. —Բարիզի ռուսական դեսպանատան առաջին քարտուղարը՝ պետական խորհրդական Սվէշին, Պոլսոյ ռուսական դեսպանատան խորհրդական անուանուեցաւ:

ԼԱ ԿՈՒԷՐԱ.— Անգլիական «Թրիպիուն» մարտանաւը երկու վենեզուէլական նաւեր գրաւեց:

ԱՇԱՊԱՏ.—Երկրաշարժի ցնցումները կը շարունակուին:

ՆԻՇ —Այն շքասեղանին, որ ի պատիւ Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարարին երէկ իրիկուն տրուեցաւ, Ալեքսանդր թագաւորը բաժակ առաջարկեց Ցարին եւ Ցարուհիին կենացը, եւ Լամսդորֆ կոմսն ալ Սերպիոյ թագաւորական զոյգին կենացը: Այսօր, առաւօտուն, Լամսդորֆ կոմսը Ալեքսանդր թագաւորէն ունկնդրութեան ընդունուելով. անկից հրաժեշտ առաւ: Լամսդորֆ կոմս նորէն Սոֆիա մեկնեցաւ ժամը 11ին, կէս օրէ առաջ: Կայարանին մէջ զինուորական պատիւներ ընծայուեցան իրեն, եւ երաժշտախումբը ռուսական ազգային երգը նուագեց: Ալեքսանդր թագաւորին եւ Լամսդորֆ կոմսին միջեւ փոխանակուած հրաժեշտի ողջոյնները ամէնէն ջերմագինները եղան:

ՊԷԹԷՐՍՊՈՒՐԿ.— Նիքօլա Ցարը Տօրնատի համալսարանին գոյութեան հարիւրամեայ տարեդարձին առթիւ ինքնագիր նամակ մը ուղղելով, ի վեր հանած է այդ հաստատութեան արժանիքները, որոնց համար յայտնած է իր շնորհակալութիւնը եւ ապահովցուցած է թէ՝ ուսուցչապետները եւ թէ՝ ուսանողները իր բարեացակամութեան համար:

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ

ՎԻԵՆՆԱ, 26 դեկտ.— Ֆրանց-Եօզէֆ կայսրը հաւանեցաւ Լէօբոլտ արքիդուքսին առաջարկած ամուսնութեան պայմանաւ որ երբե՛ք անգամ անգամ մըն ալ չանցնի աւստրիական սահմանագլուխէն:

ԺԸՆԷՎ —Սաքսոնիոյ իշխանուհին կը մերժէ Ժընէվէն մեկնիլ, եւ ամուսնալուծութիւն կը պահանջէ:

ԼՈՆՏՈՆ.— Քարաքասէն կը հեռագրեն թէ Նախագահ Քասդրօ իր բանակին գլուխը անցած, ըմբոստներուն դէմ կը քալէ, որոնք երեք մասի բաժնուած, դէպի Քարաքաս կը յառաջանան:

ԲԱՐԻԶ.—Կը հերքուի Ռոմէն տ'Օրէնեաքի սիրուհիին ձերբակալութիւնը: Միայն սիրուհիին Ռոմէն տ'Օրէնեաքէ ստացած նամակները ձեռք անցուած են:

ՄԻ՛ ԿԱՐԴԱՔ

Ձեւաւոր ու գիմացկուն հովանոցներ եւ հովանոցներու հինցած կերպասները փոխելու համար թէ զուտ մետաքսէ եւ թէ բրդախառն մետաքսէ, տոկունութիւնը փորձուած, կերպասներ կը գտնուին, Ղալաթիա, կամուրջին դէմի երկու անկիւնները, հանրածանօթ հովանոցավաճառ Մինրգատ Հայկազնի քով:

Գիները . . . ո՛վ գիտէ. անգամ մը փորձեցէք:

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ, 13 Դեկտ.		
Օսմ. Պոռ. Սեռի Դ. Օ.Ո.	31	23
Ամենէն բարձր գին »	31	26
» վար գին »	31	20
Ռումէլի երկաթուղ. փր.	118	75
Ամենէն բարձր գին »	118	87
» վար գին »	118	37
Թրամվայ »	147	–
—		
8 օրուան Ֆոնտարիա	330	
8 » Երկաթուղի	1	75
ՊԱՑՈՒՄ, 14 Դեկտ.		
Օսմ. Պոռ. Սեռի Դ. Օ.Ո.	31	25
» ժամ 5ին «	31	26
Ռում. երկաթուղի փր.	118	6
» » ժամ 5ին »	118	75
—		
Թապաք Թիւրք Ռեժի	15	50
Սիկարէթ, Սեռի A	—	—
» » B	–	–
Պանք տը Մեթելին		50
Աքսիոն տէ Թրամուէյ		55
Ժուիսանս	1	35
Սօսիէթէ տ'Ասիւրանս	4	30

Սօս. Օթ. տը Ֆիլ է տԹՓ	19	—
Աքսիոն Գոմմ. բաբուլ	1	40
Թօպաքօ Գօրբօրէյշն	0	09
Անթրբրիզ ժէնէրալ	0	5
Անատոլու Երկաթ. Ագս.	11	55
» » Սեռի A	522	—
» » » B	517	—
Պանք տը Սալոնիք Ագս.	164	—
5% Հելլէնիք 1881	213	
Պանք Նասիոն. Թուռ.	418	50
Լօթիէւմ	74	—
Թրամվայ	145	—
Պոլսոյ Քարաքէօյ Ընկ.	492	–
Տէրքոսի ջրի Ընկ.	259	—
Թրամվէյի Ընկ.	493	—
Քրէտի Ֆօնսիէ Էժիբ.	264	25
—		
ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ		
Լոնտոն 3 ամիս	108	1/8
» » » չէք	109	12
Բարիզ » »	23	17
» » » չէք	23	—
Պերլին առնուկոս չէք	18	74
Խուրան Աւստրիական	21	31

ԴՐԱՄՆ. ԸՆԹԱՑՔԸ		
Անգլ. Ոսկի	110	07
20 Ֆրանքնոց	87	25
20 Մարքնոց	107	15
Բոլ Իմփերիալ	90	15
Քրիմէց	51	08
Մէճիտիէ արծաթ	108	01
Մէճիտիէ քառորդ	106	20
Մէճիտիէ մանրուք	103	35
Պէշլիք	103	10
Մէթալիք	105	20
Ռուսի արծաթ	68	20
Շիլին	109	10
Փր. արծ. Ֆրնս.	87	—
» » Բելճիկ.	86	—
» » Իտալկն.	83	—
Ֆէճիկա	09	—
Ռուսի Թղթադրամ	8	60
Ֆլօրին »	9	08
Մարք »	107	25
Տրախմի »	37	30
Անգլ. ոսկի »	109	30
Ֆրանս. » »	87	20
Ռուպլին. » »	87	—
Գուլկ. » »	86	30
Իտալ. » »	85	20

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

Բարիզ, 26 Դեկտ.		
3% Ֆրանսական.	99	32
3½% »	98	90
Օսմ. Պոռս. D	28	2
Ռումէլ. Երկ.	122	—
Օսմ. Ռեժի	35	–
Օսմ. Կայս. Պանքա	595	
Օսմ. Մաքս	478	
Օսմանիէ	476	—
Քրէտի Լիոնէ	—	
5% Իտալական	104	5
Եգիպտական արտաքին	87	30
Թէմպէլի փոխառութ.	430	—
Սելանիկ-Կ. Պոլսոյ երկ.	29	—
Գասսապա երկթ.	394	–
Թրամվայ Փոնս.	146	
Չէք Լոնտոնի վրայ	25	15

Լոնտոն, 22 Դեկտ.		
Անգլ. Փոնս.	93	06
Օսմ. Ռանթ B	55	75
» C	31	25
» D	28	25
Օսմ. Պանքա	13	87
Էժիբսիէն Իւնիֆիէ	10	25
Տոմէնիալ	104	—
Եգիպտ. երկաթուղի	14	
Խասսապա »	88	5
5% Հելլէնական 1881	42	
Փոնտ »	32	—
Մոնոբոլ »	44	50
Պուլկար 1888 6%	92	
Թրանսվալ Փոնս.	05	50
Փոխառ. Բարիզի վրայ	25	35

Վիեննա, 22 Դեկտ.		
Ռումէլ. երկթ.	111	70
Օսմ. Ռեժի	331	50
Փոխն. Լոնտոնի վրայ	239	30
—		
Պրիւքսէլ, 22 Դեկտ.		
Խոնք Օսմ. Սեռի D	28	25
Ռում. երկաթուղի	118	—
—		
Պերլին, 22 Դեկտ.		
Ռում. երկաթուղի	122	—
Ռուպլի (100ր.)	216	12
Փոխ. Լոնտոնի վրայ	20	24

Կ. ԳԱԲՐԻԷԼԵԱՆ
ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
Բերա, Մեծ-փողոց, Կալաթա Սէրայի պարտէզին դէմ, թիւ 200
Գշ. Եշ. Շբ. օրերը առաւօտուն կանուխէն մինչեւ երեկոյ ժամ $11\frac{1}{2}$
Բշ. Դշ. Ուր. օրերը ճին $11\frac{1}{2}$. Կիրակի օրերը ժամադրութեամբ։

ԵՌԱՆԿԻՒՆ ՄԱՐՔԱՅՈՎ
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՃՇՄԱՐԻՏ ԼԱՍԹԻՔՆԵՐԸ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՄԲ ԳՆԵՑԷՔ

Իրենց ամրութեանց եւ աղնուութեան համար ամէն լաստիքներէ գերազանց գտնուած ըլլալուն, եւ որովհետեւ անոնց նմանողութիւններ կ՚ըլլան, կը խնդրուի յարգելի հասարակութենէն ուշադրութեամբ գնել...
Սոյն ապրանքին յատուկ հաստատութեան 1860 թուականին եւ ՄԵՆ ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԿԻ քաղաքին մէջ է...
Օտար երկիրները համար միակ ներկայացուցիչ
23—24 Մ. Փ. ՍԻՐՃԱՆՈՖ

ԹԱՅՅՄԱՆ ԵՂԲԱՐՑ
ԿՈՃԱԿԻ ՄԵՔԵՆԱՅ
Բէ՛ գործածելու եւ թէ կանանց զգեստներ կարելու համար ան-հրաժեշտ։

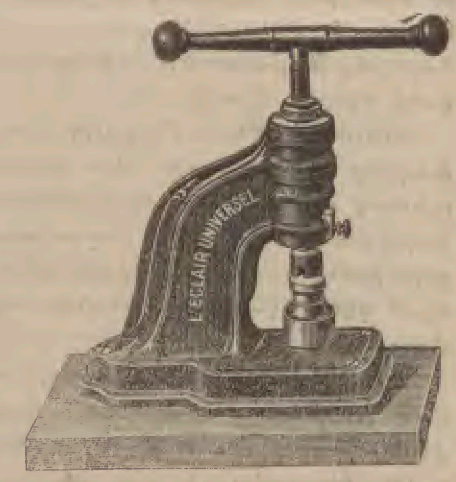

ԿՈՃԱԿԻ ՄԵՔԵՆԱՅ
ՄԻԱՅՆ 46 ՖՐԱՆՔՈՎ
Բոլորին եղարեց կոճակի մեքենայ կը չինուին 16 ամսուն բէ մեծ եւ թէ փոքր կոճակներ։
Մէկ ժամուան մէջ 185 կոճակ
ՄԵՌ ՄԹԵՐԱՆՈՑ
Կալաթա, Պէչիք Մուլէք թիւ 1ման

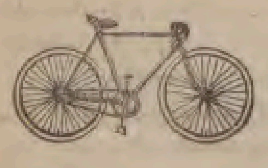

ԲՈՒԲՈՒ ՓԱՓԱԶԵԱՆ
Բերա Բուսնկի Բառամ

Մեծ մթերանոց հեծելանիւերու եւ յարակից ամէն տեսակ հեծելանիւի կազմածներու, լապտերներու, օդամուխ գործիներու, եւլն. եւլն. եւլն.
ՊՈՒՇԻՈՐ ՀԵԾԵԼԱՆԻՒՆԵՐ
մանկահասակներու համար պատրաստուած
ՄԱՍՆԱՒՈՐ ԱՇԽԱՏԱՆՈՑ
Հեծելանիւերու շինութեան եւ նորոգութեան համար

ԱՐԱՄ ԳԱՐԱԳԱՇԵԱՆ
ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
Պոլիս, Պաղչէ Գաբու, Փիճ-Փիր-Զէյնիւին դիմաց
ԱՐԱՄ ԳԱՐԱԳԱՇԵԱՆ ամէն առաւօտ կանուխ կը գտնուի Սկիւտար, Իճատիյէ, Տօղրամաճը փողոց իր բնակարանը։
Ամէն օր 5—11 գիշեր Պոլիս, Պաղչէ Գաբու
Փիճ-Փիր-Զէյնիւին դիմաց
Կիրակի օրերը ժամադրութեամբ

Western Assurance Company

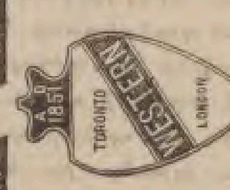

ՈՒԷՍԹԸՐՆ
ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ ԱՆԳԼ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.
ՀԻՄՆԵԱԼ 1851ին

Հատուցուած վնասներու գումարը	Անգլ. ոսկի		6,000,000
Պատրաստ Դրամ եւ տարեկան հասոյթ	»	»	1,250,000
Վճարեալ դրամագլուխ	»	»	410,000

Հրապարակիս ծանօթ Ֆրանս. եւ Գերմ. ընկերութեանց դրամագլուխը 100,000էն աւելի չէ։
Ուէսդըրն Ընկ.ը հրդեհի դէմ ամէն կարգի գործեր կ՚ապահովագրէ։ Վնասները տեղւոյն վրայ եւ անմիջապէս կը հատուցանէ։
Ներկայացուցիչ թուրքիոյ ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ
Պոլիս, Պաղչէ Գաբու, Անանիատի խան, 20, 21, 22
Ծանօթ. — Տեղւոյս է՛ն ծանօթ Ֆրանս. և Գերմ. ընկերութեանց պատրաստ դրամը՝ իրենց հասոյթին հետ բաղդատմամբ 100 %էն աւելի չէ, մինչդեռ Ուէսդըրնինը 125% է, ինչ որ երաշխաւորութիւն մըն է իր ուժը կը...
Յ.Գ. — Գաւառներու մէջ գործունեայ եւ պատուաւոր գործակալներ կը փնտռուին

SAMUEL MENASSÉ & Cie
ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԹՂԹԵՂԻՆԱՑ
Պոլիս, Մարբուճճըլար, թիւ 8—10
Մասնաճիւղ Ղալաթիոյ մէջ
ԹՂԹԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ «ԼԱԹԻՖ»
Մահմուտիէ փողոց, թիւ 25 — Մահմուտիէ փողոց, թիւ 25

Փ. Ա. ԳԱՍԱՊԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ
ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԴԵՂՈՐԷԻՑ ԵՒ ՆԵՐԿԵՐՈՒ
Պոլիս, Մարբուճճըլար, Զարչըլը խան թիւ 24
Մեծ մթերք ներկերու եւ դեղերու
Թարմութիւն եւ զտութիւն երաշխաւորեալ
Դեղագործական գործիքներ — Զափաւոր գիներ
Գաւառներէ յանձնարարութիւններ կ՚ընդունուին
եւ
Կը կատարուին ճշդապահութեամբ

Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ
396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396
նանճի գարեջրատան վրայի յարկը
(ճիշդ Զըպուքճեանց դէմը)
Ամենասաստիկ ցաւած ակռաները մէկ անգամէն կը լեցնեն. ցաւով գիմել եւ բուժուած վերադառնալու պայմանաւ։
Նուրբ, ճաշակաւոր եւ գիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար եւ նման բնականի, դէմքի ձեւաւորութիւն, ըստ տարիքի, ծանօթութիւն, եւ ազատ արտասանութիւն երաշխաւորեալ։
Թմրեցուցիչ դեղերու եւ ամենակատարելագործեալ աքցաններու միջոցաւ, առանց ցաւի ատամհանութիւն։
Զմեռները կիրակի օրերն ալ, (մինչեւ կէս օր) ինչպէս նաեւ ամէն օր, (մինչեւ կէս գիշեր) հիւանդ կ՚ընդունին։
Յ. Գ. Վերջ մը տալու համար Ցաճախորդաց զանգատներուն, հրապարակաւ կ՚ազդարարենք թէ ՄԵՆՔ Պոլսոյ կողմը մասնաճիւղ ՉՈՒՆԻՆՔ։

ԱՊԱՌԻԿ ՄԻ ՈՒԶԷՔ
ՉԳԻՏԻ ՏԱՄ

ՀԱՅ ՍՆՏՈՒԿՃԻ
ՄԱՔՍՈՒՏ ԳԸԼՃՃԵԱՆ
Եսկի-Զաբթիէ
Ծամբորդներու համար 5% զեղչ
Ամուսիններու համար 10% զեղչ
Աղքատներու համար 50% զեղչ
Զարտ անգամ կարգուողներուն
ՁՐԻ

ՆՈՐ ՓՈՐՁԵՐՈՒ
ԱՄԷՆ ՏԷՐ ԱԿԱՑ
15 ՃԱՄԱՆԴԱԿԱՑԻՆ ՍԻՐՏԵՐԱՆ
շաբաթին սորվեցայ ֆրանսերէն
սամանն ներած խօսիլ.
Ֆ. Յ. Գալֆայեան
15 ՇԱԲԱԹԷՆ ԿՐՑԱԵ
2-3 ամսէ անգլիական գործ. բառերը յանձնառուներու համար...
Օր. Մարգարեան

ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆ
ՀԻՄՆԵԱԼ 1805
Մանկավարժական դասագիրքեր
Կերպաս
ԳՐԱՊԱՇԱՐ
ՀՐԱՏԱՐԱԿԻՉ
ՀՕՆԱՆԻՍ
Կ. Պոլիս, Մերճան փողոց, թիւ 57

ՄԻՍԱԿ ՊՈՒՏԱՔԵԱՆ
ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՊԱՏԻ ԹՈՒՂԹԵՐՈՒ
Ղալաթիա, Եհեզ Թիւնէլի դիմաց, թիւ 25.
Վաճառատանս մէջ միշտ պատրաստ կը գտնուի պատի թուղթերու ճոխ եւ ճաշակաւոր մթերք մը, ինչպէս նաեւ ոսկեզօծ եւ զարդարուն ՔՈՐՆԻՇՆԵՐ եւ ամէն տեսակ ՍԹՕՐՆԵՐ եւայլն։
ԳԻՆ ՉԱՓԱՒՈՐ

ՀԱՅ ԿՕՇԿԱՎԱՃԱՌ
ԱՐՏԱՒԱՆԵՐՈՒ
Թիւ 8, Սուլթան Համամ, Երևոյ Լիւնէի կից, թիւ 9

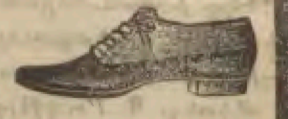

ՕԺԻԱՆ ՏՈՒԱՆ ԵՒ ՏՈՒՅԱՆՈՒ
Ծանօթացուց կ'ըլլայ ինծի հաճախող յարգոյ մուշտին համակրանքին աւելի քաջալերուած, այս անգամ այլեւս իմ վաճառատանս մէջ պատրաստել ամէն տեսակ կօշիկներ, արտեր, կոմոտներ եւ այլն... ԱՐՏԱՒԱՆՆ վաճառատանս մէջ ... ինքն այ ...
Գալատիա մասնաճիւղը չունինք

ՀԱՐՑՆԱՐԱՐՈՒՆՆԵՐ
ՍԱՐԳԻՍ ԹԱՇՃԵԱՆ
ՎԻՆԷՆՏԱԼ. ՆԱՅՏ. ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԻՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆԷՆ
Կը ստանձնէ շինութիւններ իրենց կամ տերերու հաշւոյն
Կը կատարէ ճարտարապետական ամէն տեսակ աշխատութիւններ
Քաղաքական կրթական յանձնարարութիւններ
Ճարտարապետութեան շինութեանց յառաջադէմներու
Ի հարկին աղջկութեամբ կը կազմէ քանատներու մէջ եղած գործեր
ՍԱՆՋՈՒՆԻՔ
Ճշդապահութիւն եւ դիւրամատչելի պայմաններ
Կալաթա, Մահմուտիէ Ճաստան, թիւ 42

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉԱՏՈՒՆ
Տ. ԺՈՉԷՖ
360, Բերա, Մեծ-Փողոց, 360
Սէնթ Անթուան եկեղեցւոյն հետ դէմ առ դէմ
Ամէնէն կատարելագործուած եւ նորագոյն գործիքներով կը պատրաստուին ամէն տեսակ եւ ամէն մեծութեամբ
ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՆԵՐ
Այլապատկերք ձեռնածուներն
Բազմատիպերի եւ մեծագոյն (ակրանդիսմենդ) նկարներ եւ լուսանկարներ
Փոփոխաբար բնանկարներու մէջ ալ պատրաստ կը հարձ

«ԾԱՂԻԿ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (55)

ԿԱԹՆԱՎԱՃԱՌ
ԱՂՋԻԿԸ

Բ. ՄԱՍ

Ե.

ՄՕՆՖԵՐՄԵՅԻ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆԸ

—Պէրթրա՛ն, կը կարծեմ որ իրաւունք ունիս...

—Իրա՞ւ, անդադար... ուրեմն գո՞հ ալ իմ ըսածիս համաձայնութիւն կը յայտնէք։

—Այո՛, կը զգամ որ ճշմարտութիւն մը, անիկայ կապակցութիւն մը, վարկեանի համաձայնիլ չա՛տ ա-ռաւելի երջանիկ ընելու է մարդը։ Բայց յանցանքը ինչ՞ու է, եթէ աղջիկը մէջ անոնցմէ մէկը զանազան վճռած է։

—Չէ, իրաւ ձեռք չէ յանցանքը... եթէ սէրը ու բարեկամութիւնը պէտքականութիւն ու կիզծիւն մէջ կը կայանան կինաւ։

—Ա՛հ, իմ խե՛ղճ Պէրթրանս... չատ երջանիկ պիտի ըլլայինք մենք, եթէ աշխարհի վրայ գտնուող բոլոր կիները հաւատարիմ ըլլային։

—Արդարեւ, չա՛տ երջանիկ պիտի ըլլայինք։

—Եւ սակայն, ան ատեն ալ ամէն բան ձանձրացուցիչ համօրինակ մը պիտի ստանար կեանքի ընթացքին մէջ։

—Ան, կը կարծե՞ք որ ատանկ ըլլայ։

—Մտիկ ըրէ, Պէրթրան, եթէ կին մը գտնուէր որ միմիայն ինծի սիրէր, եւ որ անկարող ըլլար բաղդաւորութեան մը խաբելու, որ միմիայն ինծի՛ հաւատարիմ ըլլար, ան ատեն...

—Է՛, ան ատեն ի՞նչ պիտի ըլլար։

—Ան, ի՞նչ վերլուծում մըն էր որ գրաւեր... եւ մտածեց, հէ՞, զայն անգամ մը տեսնել...

—Ի՞նչ կայ, ախպարիկս, ի՞նչ էր մտածելով քեզ այդ խորհուրդին։

—Այն երիտասարդ, իրաւունք Տէրնվրը, Մօնֆերմէյին ծաղիկը, ազնուականն, նոյնիկ կայծակնահար աղջիկը... Ան, չա՛տ պարկեշտ աղջիկ մըն է ան։

Կ՚երգէր, առանց իր սենեակին պատը մեռնելու վախնալուն...

—Բայց չատ աւելի մը կրկինը, սրտագին, երբ որ...

—Ինչո՞ւ, մեր կեանքը ինչ է։ Ան երկու ամիսէ ի վեր է որ դու մտածեցիր...

—Պէրթրա՛ն, զիտե՞ս թէ ուշադիր ատենէն ինչու չպիտի գայ նոր անձ։

—Որովհետեւ միջոցներու էս...

—Ո՛չ, միմիայն առաջ համար չէր։ Ուրիշ պատճառ մըն ալ ունենալ... եւ երբ ըսեւ քովը, չատ պիտի երջանկանար Պառնահայ աւելի եւ ա՛ն հետ կը հանդիպի։

—Այդ բանը բարեկամ մեծ բարիք լ...

—Այո՛, անտարակոյս, որովհետեւ ինչո՞ւ պետութիւն աւելի աղքատ ըլլար. բայց անիկայ ատելու ... եւ որ ատենը եւ յատկապէս ալ բարի...

—Մեծ անցքերուն մը պիտի ըլ-լար, պարոն Որովհետեւ Բարկիկ մէջ արդէն կան շատ մը պատմիչներ՝ ո-րոնք իրենց իրենց հետաքրքրութիւն գտած են սա ճակատագրին։

—Զիս պատրաստ է չուռ մը, Պէրթրա՛ն, եւ գուն ալ ուրիշ մը ինչ մը ծեր չուտով։

—Ո՞ւր պիտի երթանք որ պապան։

—Մօնֆերմէյլ, Տիրիզը տեսնելու։

—Ինչ, Տիրի՛զը տեսնելու, մինչեւ հիմա ըրիք թէ...

—Մտածեցի որ անոր վաճառ մը չի կրնար զալ, քանի որ ան զինք չի սիրեր։

—Կը կարծէ՞ք, պարոն։

—Բանի մը անգամները այդ բանը ըսաւ ինծի արդէն... Բայց ես կ՚աղքատ իմ պզտիկ Ֆօքօս տեսնելու, մինչեւ որ պատասխանեմ... ան խնդրուած։

—...կը երկու անգամ մը զզո... կեան ալ ոչխարհական խնդրի մը պզտիկ Ջանրէպ՝... Պէրթրան, ուր ըրել որ յարուցում ուշար...

—Պէրթրան ո՛ր կ՚ուղէ։

րիք է որ աղջամնները մեկնեցնելու, անոնց օգնելու համար է... առաջ մէկ երթեմ կը յաւէր մարդ. ու այս բանը Փուլիկի գործակատարութեան, կամ խարտախորհուրդներու պատասխանութիւնը առաջ առաջ դրամ վճարելէն չա՛ռ աւելի մեծ ու անհաճոյական համբաւ կը պատճառէ։

Չինէր պատրաստուեցան, Օգիւստ եւ Պէտթրան ատուած ժամը ատեն նոյն հեծան ու Մոնֆերմէյլ երթալու համար ճամբայ ելան։ Ժամը քառորդ մը մնաց Պէրթրան Պեւլուրի հին ճամբուն ուղղութեամբ երբ անոնց Մոնֆերմէյլ կառքը Լիվրիի հասաւ. Պէտրան ալ զանազանն ու անձկալից եկաւ, անոնց անմիջապէս համբուն իջեւանէ Տըրնե... ուր գիւղացիներ կենտրոն, քիչ առաջ կ՚սպասէին դիւղ...

Պէրթրան՝ քաղաքներէն մէջ կը նշտր, թէեւ Տարպիկեան պէս քահան, կամ տանդ էր, հետ ցոյց չէր տուեր։ Պէտրան ինքը վարժուեց ինքնութեան մը, ու կարգին ու զինք կը խորհեցնէ, ու կարգին մը հանդարտութեամբ միջոց ատէ... ու կը պարզէր։ ... ամբող ալ զալուտ ...

Ծին հետ կը չիկաթէր, աւելի կ՚ստացինքը իր ձիին փնտռելէն անդադար սորալով Պէտթրանին։

—Դուն գիւղին ճամբան աչքէ մի ձգեր, մինչ հետեւէ անոր, եւ գիւղը քիչ կը դառնայ։

—Ո՛չ ուրեմն, գիւղին ճամբան բանեցէք, պատասխանեց Պէտթրանը՝ ձին իր գլխուն քաշեց։ Ժող տապանը։ Պանակ՞ը պէտք է. Պէտք կը ժողովուրդը... Մինիիկիի կամենալով ալ մէկը նստեր... չէ, ձին կայք է անոր մասին աւ. եւ անտարակոյս այլ երեւութական անցնելով ձայն հողով աւանիք ու մէկ պապակ մը հետ մը ինչ ուզած ամբոխին հետ հանդարտ... կամք մը ալ, բայց ձեռքի՛ անկէ քայլ ... անձն անտարակոյս հանգչ. Բայց ձեռքը՛ կամարի մէջ է։

(Շարունակելի)

Արտօնատէր՝ Ա. ՕՍԿԵԱՆԵԱՆ
Տպարանդ Մոգաւանի Տպարան

Վարժ գրաշարի մը պէտք կայ
Դիմել «Ծաղիկ»ի Տպարանը